మొల్ల రామాయణము.

గ్రంథకర్త:—కవయిత్రి; ఆతుకూరి మొల్ల.

భక్తిముక్తుల నొసంగుటకు మూలకందమగు సీతారామాయణము నెందరెన్ని రీతుల వ్రాసినను తనివితీరని పవిత్ర ప్రశస్త గ్రంథరాజము. ఇల్లాలగు నీ మొల్ల తెనుగుతల్లికి వెల్లివిరిసిన మల్లిమొల్లల కలయనల్లి యీ సల్లలిత గ్రంథరాజమును కానుకగా నొసగి తెనుగు జాబిల్లిని పల్లవింప జేసింది. కల్లబొల్లిమాటలతో గాక జిగిబిగి యల్లికల పురుషుల హృదయములు జల్లుమన తోడికవయిత్రుల గుండెలు గుభిల్లుమన, అన్యభాషా కవి మల్లురు తల్లడమందునటుల రచించినది. కథ- రామకథ, కవయిత్రి సర్వసమర్థ దానినిగూర్చి యెంత వ్రాసినను తనివితీరదని యుపేక్ష వహించితిమి. పద్యరత్నంబు లాంధ్రభాషాదేవికి గుణరత్నహారము మచ్చునకు పద్యరత్నములను నిందు బొందుపఱచితిమి.

చ. వలిపపు సన్నపయ్యెదను | వాసిగ గంథముపూత తోడుతన్
గొలదిఁగ గానవచ్చు వలి | గుబ్బచనుంగవనీవి నొప్పఁగా
తెలుఁగని చెప్పుచోట కడు | తేటవమాటలు క్రొత్తరీతులన్
బొలుపు వహింపకున్న మరి | పొందగు నొప్పునె యాంధ్రశబ్దముల్.

గీ. తేనసోకనోరు | తియ్యన నగురీతి
తోడనర్థమెల్లఁ | దోచకున్న
గూఢశబ్దవితతి ♦ కొట్లాట పనిమొల్ల
మూగచెవిటివారి | ముచ్చటరయ.

వెల రూ. 0—10—0.

వలయువారు:—

వలవల సత్యము,
బుక్సెల్లర్సు,
రాజమండ్రి.

శ్రీ

వైజయంతీవిలాసము

అను

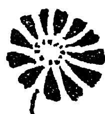
విప్రనారాయణచరిత్రము.

ఇది

సారంగు తమ్మయామాత్యునిచే

రచియింపఁబడినది.

వలవల సత్యము,

బుక్సెల్లర్, రాజమండ్రి.

1938

వెల రు. 0—8—0.

కాకినాడ:

శ్రీపతిముద్రణాలయమున

ముద్రింపఁబడినది.

౧౯౩౮.

శ్రీ

వైజయంతీవిలాసము

అను

విప్రనారాయణచరిత్రము.

ప్రథమాశ్వాసము.

— అవతారిక. —

ఉ. శ్రీవసుధాసుతాంఘ్రి వివరింప శిరీషదళోపమాన మీ
త్స్మావరు కేల్మిసర్గ గుణకర్కశ మశ్మము మెట్టఁ బల్కె నె
ట్లీవసుధానురుం డనుచు నింతులు పల్కఁగ నంటఁ గొంచులో
కావనుఁ డైనపెండ్లికొడు కస్మదభీప్సితముల్ ఘటించుతన్.

చ. జను లరు దండ నాఘనుకు చాపలతన్ దరియుంగఁ జూచి లో
నినుపఁగఁ గూర్మినీడలను నెమ్మి రహిన్ మురి విప్ప నయ్యెడన్
గనుఁగొనువారికి న్గలిగెఁ గన్నులపండు వటంచు నెచ్చెలుల్
ననుపులుపల్కఁ గన్గొనల నవ్వుధరాసుత మమ్ముఁ బ్రోవుతన్.

చ. మిహిరతనూనపాద్యుతుల మించి సముంచనుదారశక్తిచే
బహిరబహిస్తమస్తతులఁ బాపుచు శేషశయానుకార్యని
ర్వహణసమర్థమై యతిపరంపరఁ బెంపెసలార్చు నమ్మహా
మహముసుదర్శనం బెపుడు మత్కృతిఁ గూర్చుఁ బ్రసన్నభావమున్.

క. అమరఁగ నేఘను శేష
త్వము తగ శేషిత్వ మర్థవంతం బనుఁ ద

కాకినాడ:

శ్రీపతిముద్రణాలయమున

ముద్రింపఁబడినది.

౧౯౩౭.

శ్రీ

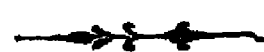
వైజయంతీవిలాసము

అను

విప్రనారాయణచరిత్రము.

ప్రథమాశ్వాసము.

— అవతారిక. —

ఉ. శ్రీవసుధాసుతాంఘ్రి వివరింప శిరీషదళోపమాన మా
క్ష్మావరుకే ల్నిసర్గ గుణకర్కశ మశ్మము మెట్టఁ బల్కె నే
ట్లీవసుధాసురుం డనుచు నింతులు పల్కఁగ నంటఁ గొంచులో
కావనుఁ డైనపెండ్లికొడు కస్మదభీప్సితముల్ ఘటించుతన్.

చ. జను లరు దంద నాఘనుడు చాపముతన్ దరియంగఁ జూచి లో
నినుపఁగఁ గూర్మినీడలను నెమ్మి రహి న్స్ఫురి విప్ప నయ్యెడన్
గనుఁగొనువారికి న్గలిగెఁ గన్నులపండు వటంచు నెచ్చెలుల్
ననుపులుపల్కఁ గన్గొనల నవ్వుధరాసుత మమ్ముఁ బ్రోవుతన్.

చ. మిహిరతనూనపాద్యుతుల మించి సముంచనుదారశక్తిచే
బహిరబహిస్తమస్తతులఁ బాపుచు శేషశయానుకార్యని
ర్వహణసమర్థమై యతిపరంపరఁ బెంపెసలార్చు నమ్మహా
మహాముసుదర్శనం బెపుడు మత్కృతిఁ గూర్చుఁ బ్రసన్నభావమున్.

క. అమరఁగ నేఘను శేష
త్వము తగ శేషిత్వ మర్థవంతం బనఁ ద

త్కమలాక్షున కట్టినసహ
స్రముఖుండు వచఃపరంపర గ్గ్రుపసేయున్.

శా. దాసుం డై సఖుఁ డై తురంగ మయి చిత్రచ్ఛత్ర మై మేలుక
ట్టై సింహాసన మై సుమధ్వజన మై యంకోత్తమం బై రమో
ల్లాసిం జేరి భజించువేదమయుఁ గళ్యాణప్రద స్ఫూర్తిము
ద్రాసీమంతవతీమనోహరు గరుత్మంతు న్ప్రశంసించెదన్.

ఉ. వేత్రలత ధ్ధరించి యరవిందభవాండచరాచరావలు
ల్చిత్రగతి న్నటించుటకు శిక్ష యొసర్పఁగ సూత్రధారుఁడై
మిత్రశశాంకలోచనుఁ మెచ్చఁ బరాంకుశవృత్తిఁ జెందుమా
సూత్రవతీశుచేఁ గవిత చొప్పడుఁగాత నిరంతరాయమై.

ఉ. మంజులకోష్ఠబింబరుచిమద్రదదాడిమబీజపఙ్క్తి లె
క్కం జవిఁ జూచి పల్కు చిలుక న్ప్రియము ల్పలుకం జతుర్ముఖీ
పంజరపాలిక న్బెనుచుప్రౌఢవినోది ఘటించుఁ గావుతన్
గంజముఖుండు మత్కృతిముఖంబున విశ్వజనప్రమోదమున్.

శా. వీణాపుత్రిలసద్గుణంబులు ముదావిర్భావముం జేయఁగాఁ
బ్రాణంబు న్బలె జొమ్ముడించక సుధాప్రాయానులాపంబులం
బాణిం గూర్చుచు సారెసారెకు రుచు ల్వాటింపఁ బల్కించున
వ్వాణీదేవి నటించు మద్విమలజిహ్వారంగమధ్యంబునన్.

ఉ. మాటికి నిష్కళంకముఖమండలిఁ జంక్రమణంబుఁ జూపుచో
లేటికి గౌరి మిక్కిలి చలింపఁగ దస్మ్రగడింభము న్జటా
జూటతలంబున న్బొలుచుసోమునిఁ జూపి సుధాంశుఁ బిల్చుచు
న్జోటికి వేడ్క చేయుగిరిశుండు గృప న్మముఁ బ్రోచుఁగావుతన్.

ఉ. ఏదమవిచ్ఛిఖామణు లహీనశయానుఁ బ్రపత్తివాసనా
స్వాదము చేయుచున్ మలయశైలమరుత్తులు తేఁటిరీతి స

శ్రీదయితంబుగా సహచరిష్ణువుఁ జేయుదు రట్టియాదిమ
ద్వాదశసూరివర్యులపదంబులు మానసవీథిఁ గొల్చెదన్.

క. వందారుదానజనతా
మందారు న్వేదశాస్త్రమహితప్రజ్ఞా
బృందారకగురు మద్గురుఁ
గందాళప్పలగురు న్జగద్ధితుఁ గొల్తున్.

క. జాతులవార్తల నుపమల
రీతులఁ బదగుంభనల ధరిత్రీతలవి
ఖ్యాతిగఁ గృతు లొనరింపుచు
రాతననూతనకవీశ్వరచ్ఛటఁ గొలుతున్.

క. గణశుద్ధియు గుణశుద్ధియు
గణుతింపఁగ లేనివారు కవిత లటంచు
న్గణములు దెలుపుకొనంగా
గుణదోషము లెంచ నేల కుకవులయందున్.

వ. అని ప్రధానదేవతానమస్కారంబును గురుజనపురస్కారంబును సుకవివందనంబును కుకవినిందనంబునుం గావించి మదీయవచోవిశేషంబుల రఘువంశవల్లభునిఁ బొగడందలంచినవాఁడ నై తదీయదాస్యవిహితప్రచారం బగు మదీయవంశప్రకారం బభివర్ణించెద.

కవివంశానుక్రమణిక

మ. ఇల శ్రీరాముని కేమహర్షి వనిలో నిష్టాప్తిచే రాకపో
కలఁ బ్రేమ న్ఘటియించెఁ బర్వతములై కన్పట్టుప్రామిన్కు లా
మలకంబు ల్బలెఁ గేలఁ గైకొనియె నేమౌనీంద్రుఁ డానిష్ఠలో
జ్జ్వలదుల్లోకమహాస్సమాజుఁడు భరద్వాజుండు తాఁ బెంపగున్.

వ. ఆఋషిమిత్రపవిత్రగోత్రంబున.

కం. శ్రీరంగహిమనదంతర
భూరంగత్కీర్తి యగుచుఁ బొగడత కెక్కెన్
సారంగధరుఁడు నిర్జిత
సారంగధరుండు కీర్తి సర్వజ్ఞుఁ డిలన్.

కం. సారంగధరుఁడు వెలయఁగ
సారంగునివా రటంచు సచివాగ్రణులై
పేరుం బెంపును గాంచి రు
దారత సయ్యభవు లనఁగఁ దద్వంశభవుల్.

శా. ఆసారంగధరుండు గంగ మనుభార్యారత్నము న్బెండ్లియై
వాసి న్వన్నెయు రా మెలంగి కనియె న్వంశావను న్బావను
న్భాస్రమార్గణకావతంసనిరతాభ్యర్థితనానాకళా
ధీసంధానసురేంద్రమంత్రి గిరిమంత్రి న్మంత్రిమందారమున్.

కం. గిరిమంత్రినసాళిచంద్రము
తరుణీమణియందుఁ గనియె దానకళాభా
స్కరతనయుని ధరఁ దమ్మన
ధరధైర్యు నమానశౌర్యుఁ దతగాంభీర్యున్.

మ. అనఘుం డాగిరిదండనాయకునితమ్మామాత్యుసద్దానసం
జనితోదారయశోవిలాసములు నిచ్చల్ గేరు మందాకినీ
ఘనసారామృతహారహీరసురశార్ఙ్గధర్వగంధేభచం
దనమందారసుధాంశుబింబములయందంబుల్ వినిందించుచున్.

ఉ. తమ్మనయంబుఁ బ్రోచుటకు ధారుణి బంధులు బంధుపారిజా
తమ్మన రామభక్తి గని తాత్వికులెల్లను వీని దారచి
త్తమ్మనఁ జూపులం దనిసి ధార్మికు లీతని దెంతమంచివృ
త్తమ్మన నాగిరిప్రభునితమ్మన మించె నుదాంచితస్థితిన్.

ఆ. తమ్మమంత్రి గాంచెఁ దిమ్మాయియందు నం
దనుల శౌర్యసింహు నారసింహుఁ
జతురబుద్ధిచంద్రు సత్కళాగణచంద్రు
గిరిచమూపరేంద్రుఁ గీర్తిసాంద్రు.

వ. అక్కుమారరత్నంబులయందు.

క. సారంగు తమ్మమంత్రికు
మారుఁడు నరసింహమంత్రి మహి రహిఁ గైకొ
న్ధారాళదానశమదమ
పౌరుషగాంభీర్యధైర్యపటుశౌర్యములన్.

సీ. ఏమంత్రిదాతృత్వ మినతనూభవకల్ప
భూజాతిమేఘుల కోజఁబంతి
యేమంత్రిమతిలీల యిభవక్త్రషణ్ముఖ
స్వర్గధీశగురుమునీశులకు సాటి
యేమంత్రిసత్కీర్తి హిమశైలకైలాస
పర్వతేంద్రులకు సౌభాగ్యధాత్రి
యేమంత్రివిక్రమం బింద్రనందనభీమ
చర్యలకును నతిస్మారకంబు
పరఁగ నేమంత్రితేజంబు పవనమిత్ర
భానుభవఫాలలోచనప్రభల కుద్ది
యతఁడు బుధబంధులోకసన్నుతికిఁ దగఁడె
మంత్రికులమౌళి నరసింహమంత్రిమౌళి.

క. సారమతి యానృసింహుఁడు
వారాశిగభీరుఁ డతులవైభవమున గౌ
రీరమణి నీశుఁడుం బలె
నారూఢాన్వయ వరించె నక్కమసాధ్విన్.

సీ. అస్త్రాంతశాంతిపావిత్ర్యతులవ ర్తనముల
నలయరుంధతిసాటి యక్కమాంబ
కళ్యాణరూపరూశీల్యలక్షణముల
నవనిపుత్రికఁ బోల్కె యక్కమాంబ
ప్రకటితపాతివ్రత్యగుణవైభవంబుల
ననసూయ పెన్నద్దియక్కమాంబ
యతిథిసంతర్పణవ్రతవిధానంబుల
నన్నపూర్ణకు జోక యక్కమాంబ
యనఁగ లక్ష్మీకటాక్షవీక్షానులబ్ధ
సకలసంపత్సమృద్ధిచే జగతియందుఁ
బొగడఁదగు నన్మదాదికపుత్రజనని
హరికృపాలంబ నరసయ్యయక్కమాంబ.

చ. అనఘుఁడు తన్నృసింహవిభుఁ డాసతి యక్కమయందుఁ గాంచెముం
దనుపమవర్తనుం డగునరంతన మంత్రిశిఖావతంసమున్
ఘనుఁ డగువేంకటాద్రి గణకప్రభుసన్నుతు నాసహోదరుల్
చనువున వామదక్షిణభుజంబులు వోలె సహాయులై తగన్.

చ. ఇనసమతేజు లౌనృపుల వెల్ల మహమ్మనుశాహి యేలు నే
డెనుబదినాల్గుదుర్గముల నేలినయేలిక గోలకొండఁ ద
ద్ఘనగరిస్థలిన్ గరణికం బొనరించెడుఁ దమ్మమంత్రి యా
జనపతి రమ్మి పొమ్మనఁ బ్రజల్ జయవెట్ట గృహస్థులౌననన్.

వ. అట్టివంశంబున మహోన్నతుండనై వివిధభోగంబు లనుభవించుచు
నుంట నొక్కనాఁడు.

సీ. రవికోటిరుచిపొపురవణింపుమణికిరీ
టంబువాఁడు సులలాటంబువాఁడు

ప్రతి లేక తనుజోక భాసిల్లుచిఁ పేరి
జోటివాఁడు సువర్ణసాటివాఁడు
కరుణారసము మించుకమలాలి వర్షించు
చూపువాఁ డెన లేనిరూపువాఁడు
పలువన్నియల మించు పులకించుడామూపు
వింటివాఁ డభ్రంబువంటివాఁడు
నగుమొగంబున నెలవంక చలిక మైన
తిరుమణి ధరించువాఁ డొక్క దివ్యపురుషుఁ
డెదుట నిలుచుండి నాపేర నీవు సేయు
కావ్య మంకిత మొనరింపు భవ్యసరణి.

క. అని పల్కినంతలో మే
ల్కని నలుదిక్కులును గలయఁ గన్గొని స్వప్నం
బునఁ గులదైవము రఘుపతి
నను ధన్యునిఁ జేయ వచ్చినాఁ డని తెలిసిన్.

వ. ఆహా! మత్పురాకృతసుకృతపరిపాకం బతిమధురమధురసాస్వాదనం
బున వెగటుపడునతండు కట్వామ్లాదికంబు రుచి గొనుచందంబునఁ
బురాతనప్రాచేతసముఖ్యమహాకవివచస్సుధారసంబులు గ్రోలు వీను
ల శ్రీరామచంద్రుండు మదీయాల్పతరవాక్యంబు లానుటకు
నుత్సహించెఁ గృతార్థుండ నైతి మత్సంకల్పంబు సఫలం బయ్యె నని
కృతనిశ్చయుండనై యమ్మహానుభావునకు.

—♦ షష్ఠ్యంతములు ♦—

క. సుభగనిజపాదుకాఖ్య
ప్రభులంబనభూరిరాజ్యపదభరతునకున్
సభయశరణాగతామర
శుభరతునకు నతులసద్యశోభరితునకున్.

క. శ్రీకరదిక్తటకరటిఘ
టాంకటనిర్భేదచాపటం[illegible]నకున్
భూకాంతాపీనభ్రా
జ్యాకిణకర్కశభుజు[illegible]నకున్.

క. ఖలతాటకాపిశా[illegible]
బలదర్పితసుబాహు[illegible]
కులహింసాసేతునకును
జలనిధివైకుంఠతు[illegible]నకున్.

క. రక్షోగణవిక్షోభణ
దక్షోద్భటబాణధా[illegible]
గీర్వాణదివాంధవిపక్షునకు
క[illegible]వచోనుదత్సహస్రా[illegible]నకున్.

క. శ్రీమహిళామూర్ధన్యాంతర
భూమిసుతాయోగయోగ్య[illegible]
శ్యామంగళాంగరుచికిని
శ్రామమణిస్తోమునకును రఘు[illegible]నకున్.

వ. సమర్పణంబుగా [illegible]
నారచియింపంబూనిన [illegible]
దనిన.

—♦ శ్రీరంగపురవర్ణనము. ♦....

సీ. నిలిచె నేరాజధాని బహుయోగ[illegible]
సజ్జపూల [illegible]
చెంపె నేకటకంబునందు సంతతసర్వ
హరిపూర్ణిత[illegible]

పుట్టె శేషతల్పంబునఁ బ్రాగ్రసామములతో
మూర్తులై నిన్ని శ్యాము స్తుతింపఁగ
ప్రవహించు నేపేటఁ బరిఖాపరిధిగాఁ బ
విరజాస్రవంతి కావేరిపేర
వేదశృంగంబు నాఁగ నాగమవిగ్రహంబు
నైన శ్రీరంగదివ్యవిమానరాజ
మెచట నివసించె నిల దాని నెన్నఁ దరమె
పుణ్యనికరంబు శ్రీరంగపురవరంబు.

సీ. ఆసించు నెపుడు సత్యాసక్తి నమ్మహా
సత్త్వుండు వేదగిరిఁ గోరి యాగులు
వాంఛించు నెవ్వఁడు వాగ్వైష్ణవగుణ దత్తప్రేమ నే
పట్టణంబున మోక్షభోగసంపద
కాంక్షించు పుత్త్రులఁ గన్యకాదులతో నే రాజ
ధానిలో బలము నుపాదానపరత
కాచుచు దేవతాగణము లే పసుల బ్రహ్మ
శ్వపచపక్షిమృగాదిజంతువుల్ల
విరజ కావేరియును పుట్టె పరిఖ గాఁగఁ
బరమపదవల్లభుండు రంగభర్త పేర
నాయకుండు గాఁగ వైకుంఠనగరి తాను
నైన శ్రీరంగపురము నిత్యంబు వెలసె.

చ. రమణ దెలుంగు సన్నుగతిఁ గాంగవిమానశిఖాంతరత్నము
భ్రమలు నిజద్యుతిం గ్రాగుడఁ బ్రత్యగ్వాసుఁ జను సైంహ్యమానము
దమమున సదా భజంచు సనుదారపుగమానసులై తదీయర
త్నమునఁగ నసుంతరత్నకాంతి వ్యూహముల దనుకాన్తిఁ జేయఁగన్.

ఉ. సతతంబుఁ జాంద్రవప్ర[illegible] సింతోలు న[illegible] వేల్పు[illegible] లుబ్ధ
స్వాత్మజనాఘములఁ [illegible]
ఘాతము లుప్పరం బగఁ [illegible]
[illegible] తెలియంగ [illegible]

తే. సారసారసకరఁ [illegible]
లాసుకానేరిసీటఁ [illegible]
పంటధాన్యంబు [illegible]
బుడమిలో వర్తి [illegible].

వ. అందు.

సీ. అలికాదికాంగంబు లనుగతశ్రీమూర్తి
ధవళోగ్ర[illegible]
వదనాంబుజములు [illegible]
[illegible]
గండదేశంబులు కమలాక్షు[illegible]
మాలికా[illegible]
బాహుమూలములు శుంభత్[illegible]
జన్యలాంఛన[illegible]
నాజవంజవఖేదమహా[illegible]
దఖిలచేతనసంరక్షణావతీర్ణ
విష్ణుపర్యాయమూర్తులై [illegible]
భాగవతు లాత్మవిద్యానుభాగవతులు.

సీ. రమణీయతేజోవిరాజులు రాజులు
పటుపరాక్రమసముద్భటులు భటులు
నిజబలాధరితదిగ్గజములు గజములు
హరిణవేగజితాగ్ర్య[illegible] హయములు

వివిధక్రతుక్రీతవిబుధులు విబుధులు
కవితాభినుతమహత్కవులు కవులు
రతిరాజకంఠహారమణులు రమణులు
వరధర్మవర్తకుల్ వర్తకులును
గలిగి కైవల్యపదదాయకక్షితీంద్ర
భూమిరుహావల్లి యైన యప్పురమతల్లి
విలయమున నశ్వరము గాక వెలయ నరసి
శాశ్వతంబుగ నేలు నర్వేశ్వరుండు.

సీ. విలసనన్న్యగ్రోధదళశాయి శాంబరీ
బాలకుండు త్రిలోకపాలకుండు
కమలాకపోలకుంకుమపత్రరచనావి
చక్షణుండు గజేంద్రరక్షణుండు
వివిధషోడశసహస్రవిలాసినీ మనో
రంజనుండు నిశాటభంజనుండు
సనకాదిసంయమీశ్వరలోచనచకోర
చందిరుండు సుధాబ్ధిమందిరుండు
చరణనీరాజసక్రియాచరణకలిత
సముదమామాసఖ శతముఖ ప్రముఖ దివిజ
రాజకోటీర కోటీవిరాజితాబ్జ
రత్ననీరాజితవిభుండు రంగవిభుండు.

తే. ఆమహాదేవు కరుణాకటాక్షవీక్ష
ణప్రభావంబువలన నిజప్రజలకు
దురితరోగాపమృత్యువుల్ దొలఁగి చెలఁగు
పుణ్యరమతల్లి శ్రీరంగపురమతల్లి.

మ. వియదధ్వన్యనుతప్రభాతిశయమై విశ్వస్థలిన్ నిల్చు గో
భయపార్శ్వంబుల నప్రమత్తపరిఖాభోగమ్ములన్ గల్గు నం
క్షయపుణ్యాకరవారి నెంచదగు గాంగాభ్యుదేశము నా
స్థయితాద్రీంద్రకుమారి కుంభధరపాశ్చాత్యాగ్ర నెంచరాదే.

—♦ నారాయణుఁడను విప్రుని చరిత్రము ♦—

క. ఆసరిదగ్రణికడఁ జెం
పై సప్తశతోగ్రశిఖరరామగసవశా
వాసంబు మండఁగుడి యను
భూసురపుర మొకటి వెలయు భూసురపూర్ణం.

గీ. ఇందిరాసఖుఁ డచ్చోట నెంతొ నెనరు
నాదినారాయణుండను పేర్తగ నిలిచి
ఘోరకలికాలకలుషాంధకారతతులు
పారయకుండఁ గృపాదృష్టి పరఁగఁ జేసి.

శా. పారంపర్యసమాగతాద్వయమనుప్రఖ్యాతిసంపన్నమా
డారూఢస్ఫుటశేముషీకలితసద్వైష్ణవాగ్రేసరు
ల్కాకారస్వాంతులు నిత్యభాగవతసేవాధుర్యులై యుండ్రు
శ్రీరామానుజమూర్తు లప్పురమునన్ శ్రీవైష్ణవాగ్రేసరుల్.

వ. అందు.

సీ. వేదవేదాంగాదివిద్యాప్రవీణుండు
పరతత్త్వవిజ్ఞానపారగుండు
నిత్యభాగవతాభ్యర్చనాత్యుత్సుకస్వాంతుఁ
డఖిలజీవదయాప్రకటబుద్ధి
యతులితైకాదశీవ్రతనిత్యశీలుండు
ద్వాదశీపారణోత్సవవిధాయి

యగణితశమదమాదిగుణసంపన్నుండు
త్రిభువనస్తుత్యనిర్నిద్రయశుండు
వంశపారంపరీలబ్ధ వైష్ణవాంక
పంచసంస్కారవిభవవిభ్రాజమానుఁ
డాత్మసన్నిహితాదినారాయణాంఘ్రి
యుండు నారాయణాహ్వయుం డేకగృహపతి.

శా. ఆనారాయణుధర్మపత్ని పతిసేవాలోల సంశీలతా
నూనప్రోద్యదగణ్యపుణ్య యసమానోదార శృంగారలీ
లానిష్యందిత విశ్వలోక మహిళాలావణ్య విభ్రాన్వయ
శ్రీనీరాకరలక్ష్మి యొప్పుఁ దగు లక్ష్మీనామధేయంబునన్.

క. శ్రీరమ్యత నాలక్ష్మీ
నారాయణు లుండ్రు మనుజనారీపురుషా
కారము దాల్చినలక్ష్మీ
నారాయణు లని జగజ్జనంబులు వొగడన్.

వ. ఇట్లు దంపతులు కులశీలజనస్తుత్యనిత్యానుకూలదాంపత్యంబున
ప్రవర్తింపుచుండ నొక్కనాఁడు.

సీ. మహనీయపలితనాతుమాలికావలయంబు
కురుచకోడితలఁ జుట్టుకొన నమర్చి
శ్రవణాక్షిఖురశృంగసహితమై కప్పారు
సారంగచర్మ మంసమునఁ బూని
పృథులసాలగ్రామపేటీసహితమైన
కకపాల కక్షభాగమునఁ దాల్చి
కాషాయకౌపీనకలితమస్కరదండ
కుండికల్ చేదోయిఁ గుదురుకొల్పి

యడుగడుగునకు నారాయణా [illegible]
నరుగు దెంచెఁ దదీయ గేహంబునకును
మాధుకరవృత్తి తనుయాత్ర [illegible]
యతివరుం డొక్కరుండు [illegible]

గీ. వచ్చిన యతీంద్రునకును ద[illegible]
భిక్ష తెచ్చిన సతిఁ [illegible]
యొసఁగు ననపత్యభిక్ష నే నంది యనుచు
నొల్లక చనంగ సతిని కయ్యది [illegible]

వ. మహాత్మా! వైష్ణవ[illegible] దేవ[illegible] [illegible]
గంబు విభజించి నాయుం[illegible] [illegible] [illegible]
న్నంబుయుం బోలె [illegible] [illegible]
గలదె యేతదర్థంబు చిత్తం[illegible] [illegible]
యట్లు కా నిశ్చయించి [illegible] [illegible]
గైకొని చనిమె నంత [illegible] [illegible]
మనంబునకు ఘన [illegible] [illegible]
యున్న సమయంబునఁ దదీ[illegible] [illegible]
ల్యంబు గాంచి [illegible] [illegible]
వాక్యం బెఱింగించి పతి కిట్లనియె.

శా. ద్రోణా యీకుల మందు [illegible]
బాద్రత్నంబుఁ దేజ[illegible] జనసంఘం [illegible]
గీర్వా [illegible] కీమ [illegible]
నో[illegible] లైనవధూటిజన్మ [illegible].

గీ. దానధర్మము లెన్ని చందముల నైనఁ
దగ నొనర్చినఁ గల్గునే సుగతి జగతి

పారంగ నీకిక నై దికాచారనియమ
కలుగఁ గలపుత్రతిలకింబులనఁ గాక.

సీ. దేహి యని చేయి చాఁచినదేహి కిడను
మనకు భోగింపఁ దగినజీవనము గాంచి
సందనానంద మిూఁ దాసు నిండి గాధ
పతికి సప నాం మేలు చేసితము గాదె.

వ. అనిన సతికిఁ బతి యిట్లనియె.

క. కారణము లేక చందను
భాగులకే నాపదలు సంపదలు నింగిల్లఁ
గూరగ పతి సర్వేశ్వరు
దాజులు నోగుటయుఁ దగను భోగముజయము నా.

వ. అని నిజకాంత నూరడించె నా రాత్రి నీనున సముఖ్యంగాపదన
స్వప్నంబున.

ఉ. సల్లని మేరు నిలువ్వతిరు నామము మచ్చని కుర్దు నాభిపైఁ
దెల్లనితెమ్మెయుఁ గలుగు దేవ్వఁడు తుంగు పవన్ని పుణ్యరా
గొల్లని వక్కెం సలుపుఁ దెలుపుఁ గలపుపుల్లదండ తెచ్చి యు
త్ఫుల్లనిజాంజలిఁ జిగురుఁజోడి కొసంగను సత్కృపామతిన్.

మ. కరుణాంభోధి శౌరి దివ్యసుమనోగంధోల్లసన్మాల్య మమ
దరణం బొప్ప నొసంగ సత్పతి యనూరి తద్వైజమూర్త్యంశవి
స్ఫురణ గర్భము దాల్చి పొల్చెఁ గడు సప్పూర్ణుఁడై భాస్వత్సుధీ
వారకాంతక్రమీపత్క్షీవహాసశోభాంచత్స్తుతీపీకు విన.

వ. ఇట్లు గర్భంబు దాల్చి నవమాసంబులు పరిపూర్ణంబైనయనంత
రంబ.

3

—◆ శ్రీవైష్ణవ [illegible] ◆

క. మాసంబులొ[illegible]పది నే
మానము దా [illegible] నున్న మాస[illegible]
మ్మాసమున నిండ్రిదారగ
మాసమ యుష్ట్ర [illegible] సుమహా[illegible].

వ. ఇట్లు జన్మించిన యాగ్ని [illegible]
నామకరణాదిసం[illegible]
జేసి యగ్రహాకాల[illegible].

గీ. వేదవేదాంగశాస్త్రాదివిద్య లెల్ల
గురుముఖంబున జదివి [illegible]
విష్ణుభక్తుల గన్ని సేవి[illegible]
నెరగి మీపాదసేవక [illegible].

గీ. భక్తులకు దొండ [illegible]
రేణువునకు బోడి యాసి [illegible]
భాష బరగుటం జేసి [illegible]
లతని దొండరడిప్పొడి [illegible].

సీ. సాత్త్వికత్వము పురుషత వహించి [illegible]
వినయంబు మూర్తిభ[illegible]
కరుణ మనుష్యవిగ్రహము [illegible]
జ్ఞానంబు సాకార [illegible]
సత్యంబు పురుషవేషము [illegible]
తాల్మి శరీరమం[illegible]
శాంతంబు మానవజన్మ మెత్తి [illegible]
హరిభక్తి తను [illegible]

సకలదిక్ప్రాంతసీమాంతకీర్తిజలధి యగుచుఁ దా
వెలయు శ్రీవత్సలాంఛనాదివిభవంబుఁ
భగవద్భక్తిస్థిరతఁ బ్రసిద్ధి మజహరు
గాంభీర్య ధైర్య స్ఫురణసాగరాంబుధి ముయుంచు.

క. వసుమతీశ్వరవిభవమున నలరి
జనులెల్ల మెచ్చ నిత్యమును సుకవిజనుల
వసుమతీశకులభూషణ
ధనమున మిగుల మెచ్చు జగన్మోహనుఁడు.

సీ. ఘనతాసత్వాతిశయమున సరసఁ గా
ర్యాణ సమ్మతి నిల్పి కీర్తి గాంచె
సజ్జనులఁ బ్రోచి నిరంతరసంభవ ప్రయత్నమున
మాయుఁ బ్రతిష్ఠ సత్కీర్తి సంపద
మనుపు నిరంతరము వేడుక నీతిమార్గము
సద్భావ నాయక శౌర్య ధైర్య
సుజ్ఞానభూపతి సుత ధాన్య
కీర్తి ధర్మముల చెప్ప
సన్నుత గుణ విభవ బ్రహ్మ
సిద్ధి సమర్థ్య శోభ
దేశమానిత
మహితరంగ

గీ. అతఁ డొక్కెడ్డ్రి
నుభయ దేశ
దేవుఁ గరుణాసమేత
ప్రేమఁ బాలించు ఘనపుణ్యమూర్తి.

వ. ఇట్లు పూజించుచుండి.

గీ. పరులతోఁ బలుకఁ డెవ్వరిని సతము
పెంపుగా స్వామికే సమర్పించుచుండు
దీనిచేఁ గాలిమాత్రంబె కాని సుకృత
ఫలము రాదని యెంచి యుద్యానమొకటి.

క. ఆమహిత శ్రీరంగని
స్వామికిఁ బడమట గవేరజాతీరమునన్
భూమకుటంబై తనరెడు
శ్రీమకుటస్వపముద్యానమును దానున్.

క. దేవార్చనానిమిత్తము
దా వేగ కలజ్ఞతోఁ బ్రేమను బెంపారఁ జేసెఁ
తా వృగ్రహాసులచేతన్
వేవిలి సుక్షేత్రభూమి విరివిగఁ గొనియున్.

వ. ఇట్లు గైకొని.

గీ. అది మఱియు మెత్తగా దున్ని యున్నతముగ
విత్తనాల్వ్రేసి యులుకు దీసి యిలుపుగను
నాఁటి కాకరసముల సాంద్రముగఁ జేసి
విసువక తాన నెత్తుఁ గావించినాఁడు.

క. జాజులు చేమంతులు విర
వాదులు కురువేరు దుంద వాసంతికలున్
గేదంగులు కరవీరము
లాదిగఁ బ్రోదిగను జేసె నారామమునన్.

గీ. చుట్టు పంచాది పెట్టించి కట్టు సరగఁ
జప్పకముగ మూఁడుచేతులచప్పికి గొనకటి

నేమమునఁ జెందఁ దత్పుణ్యభూమిఁ బరఁగు
పావనం బైన యసికతులసీవనంబు.

వ. ఇవ్విధంబునఁ బుష్పవాటి నాటించుచు నుండె.

శా. స్వాధ్యాయంబుఁ బఠించు సాంగకముగా సంధ్యాద్యనుష్ఠానముల్
విద్యుక్తక్రియగా నాచరించుఁ దనకెంతో ప్రేమ్ణ ప్రస్ఫూర్తాత్ముఁడై
మధ్యే రంగనివాసమూర్తి కిడు సమ్యగ్భక్తిఁ గోమూత్రికల్
మధ్యాహ్నంబునఁ గుక్షి నిష్ఠఁ దనుపు న్యాసానుకారప్రక్రియన్.

క. ఈరీతిని భక్తిమ్యము తను
కారకముగ సాంద్రవారితము నేకతను
యుర్వారామమునఁ బోషించును
భూరిసముత్సుకత శిశువుఁ బోషించుపగిదిన్.

క. శ్రీధర దేవాంగతుఁ డగు
నాధరణీసురుఁ డిట్టు లలరి మెలంగ
నానుగతి వచ్చెనో యన
మాధవుఁ డేతెంచె వసరమాధవుఁ డంతన్.

—♦ వసంతర్తువర్ణనము ♦—

సీ. మదనప్రతాపాగ్నిమంటలు వోలెఁ దే
మావులఁ జిగురుటాకులు వొలిచె
ననమాయుఘనసిక్తి యొసఁగు నక్కవడి మల్లి
కాసుంబములను మొగ్గలు వసగ్ప
స్మరగజకర్ణచామరములై పున్నాగ
ములఁ బ్రసూనగుచ్ఛములు ఘటిల్ల
జలజాస్త్రబల కేఁజువ్వులు నాఁగ సంపెంగ
గిమి మొగ్గలే పరాగములు నరసెఁ

కుసుమ బాణాసనమున [illegible]
జానొప్పె శంఖ చక్రాది [illegible]
దాల్చె నా ముని మాన [illegible]
గీ కలకంఠ సమద భృంగ [illegible]

సీ. అగజాయత్రాం [illegible]
ఘోర [illegible]
జర మతంగజ [illegible]
సై [illegible]
స్మర సమీర [illegible]
భ [illegible]
పతాక మ [illegible]
యూరు [illegible]
హరిగతి సంచరించ [illegible]
శీర సార సక ముల [illegible]
సార సౌరభ్య సంభార భార వసా [illegible]
మారి పరిచార మును [illegible]

వ. అప్పుడు వన్యాభిరామంబులు, [illegible], [illegible] పికస్తోమంబులు, నలనా భృంగ [illegible], [illegible] గంబులు, వర్గిష్ణ [illegible], [illegible], వాసితశీతలాంభంబులు, [illegible] రంబులయందు.

క. దివసములు రేలును నఘకో
త్సవమున నవ్వైష్ణవావతంసము సికస
న్నవమాలికాదిసుమముల
నవమాలిక లిందిరాధినాథున కొసఁగున్.

గీ. పాటలాంబినుగంధ పుష్పప్రకరము
లామని సృజించె శ్రీరంగధామమునను
ప్రేమపుష్పంబు లలరింపు నే సదాము
వచ్చెనో యన వేసవి వచ్చె నంత.

——♦ గ్రీష్మర్తువర్ణనము ♦——

సీ. చండభానుండు కర్కటకము చేరి మున్నుగా
మహా కెమ్మునద్వారా మారలం గొనియె
నారిపుష్పములు తిరిగ వసుధాంతికలతమూలి
శివలింగమూర్తులతీనము లెక్క.
స్వసమూహరములం గొనియెకుంభాంబులు
వన మట్టిం గట్టుకి తేలంద్రొడంగ
భువి నెల్లజనులదప్పాలు మాన్పుటక్రంబుం
దాం దప్పి గొని సిప్పు ద్రావంగొ ద్ద
మాగుం ... లాసనువు సౌధాగ్రవసతి
విడిచి వటువులతేలమున విశ్రమించ
సతతసిజదీర్ఘ శీతానుకీర్తిసౌప్ర
వారము లగునట్లగ్రీష్మవాసరములంగు

మ. నవయువశ్రీప్రతిబింబసౌధాగ్రనానాతికట్టము భానుజ్వ
భవయుతతాతలానిబారముగు సబ్బల నేసవి న్వాసనీ
యువయూసాధశిఖావళావళులు నాట్యంగ బాడం జేయున దివిన
దవయూమధ్వజదమ్యమాసగమానోద్యద్యుయుమునుచ్ఛలిక.

ఉ. వేసంగిపట్టం గ్రాంగి పృథ్విపయిలు మంతయు వేడిమంగిలం
గై సికలేనం గ్రాగెసినవనాంబువు లాజలు వోలెం గ్రేలంగా
నాసము యంబునసు శరంయమ్ము సయిన గొందలం గ్రోచ ధాత్రిపై
నాసనవాసనింపిన వనాబ్జము భీను దగుంభ శైత్యముల్.

వ. తత్కాలంబున.

క. శ్రీరంగవిభుని సేవకు
సౌరాంగన లవనిఁ [illegible]
మారాంగబలముతో తగు
వారాంగన లుబ్బి [illegible].

—— దేవదేవి యను వారాంగన [illegible] ——

సీ. వలరాజు శృంగారవనములోఁ [illegible]
కందర్పమా[illegible]
చిత్తజన్ముని [illegible]
మదన [illegible]
కమలాతనూజరాగ [illegible]
[illegible]
పుష్పకేతను వలపుల [illegible]
శంబరా[illegible]
దాని సౌందర్యము [illegible]
సరి సమాన [illegible]
పచ్చవిల్కానితో [illegible] వచ్చి [illegible]
భూవసతి నున్న రతిదేవి దేవదేవి.

గీ. అనుచు హిమశైలసేతుమధ్యమునఁ [illegible]
ధాత్రిజను లెల్ల [illegible]
విటమృగాఖేటపర్యటద్వి[illegible]
ముక్తమాయాకురంగి [illegible].

గీ. ఆతరుణియక్క బహునృత్యగీతవాద్య
కళలవెన్నిక వలరాజుకంచు[illegible].

[illegible]
[illegible]

సీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

గీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ముద్దుగ.

సీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

గీ. [illegible]
[illegible]

గో త్రశాలల [illegible]
[illegible]

ఉ. నాగము [illegible]
నాగణ [illegible]
భోగము [illegible]
[illegible]

క. ఈవిధమున [illegible]
శ్రీవైభవ మొప్ప [illegible]
ద్రావకత శయ్యకు [illegible]
కైవడి చేరంగ [illegible]

ఉ. ఆయెడ దూర్చ [illegible]
చాయల జిల్గిలిజ [illegible]
కోయని ప్రేమ [illegible]
పాయితమయ్యె [illegible]

వ. అంతకముర్ను [illegible]

సీ. ముఖమజ్జన మొసర్చి [illegible]
గమ్మ [illegible]
నునుపుగా దల నువ్వి [illegible]
పొలు [illegible]
సొమ్ములు నెమ్మేన నమ్మగా నిడి [illegible]
[illegible]
పావడరంగు పైపై నన్ని [illegible]
వలి [illegible]
కప్పురపుదావి చిలుకు బాగాలొసంగి
యడపకత్తెలు తెలనాకుమడుపు లొసగ

సందియము బ్రహ్మయు వాణియు కనుగొనుచుంటి
రంతు లలకాంతు పత్రుపుటంబు లనంగ.

క. భాండారములందు కోటలు విచ్చి యా
గారమ్ముల నుండు నగ్ని సముదా యంబుగ గొని
యూర్యాగారమున నభిసవశ్రీ
గారంబులు మాని దాని బ్రకటింపఁ దీర్చెన్.

—♦ దేవదేవి మహారాణీసహితముగ రాజసభ కేగుట. ♦—

మ. వినుమీ యింతి స్వర్ణము లెన్నిది సుస్మితవలన్న పసముద్యద్విలా
సనుతాంగ పల్లవపాణిపల్లవాగ్ర ముఖరానన్నపూర్ణకళ్యాణి
రఘునిశామధిరత్న గర్భాగతవా రాజవక్త్ర ప్రౌఢి
తల్పము వారకర్ణికామణిభూషణవ్యాళీ ప్రాగ్ర శ్రీ ప్రసవిన్.

వ. కని వసంతసమయమునకున్ నీకు నమోనుకీర్తి మాను కీర్తి విరాజమాన
బాహువాద్య వాఘర్జితగంధంబు దక్షభాండాగారంబున పైవారంగ గ్రంథ
రంబుగా పిలిచి శాస్త్రములు గ్రంథంబులు నుచితప్రదేశంబున నాసీనుడై.

చ. నవనవిశాలితో త్రుటికోటి భాసురంబున నా మేరు నగము నయము నృపాల
కవనము సాక్షి శ్రీముత్యములు పగడంబు లొప్పంగిరి చిత్ర రత్నసంకీర్ణముల
గుణమయపత్రి శ్రీతరుదనుంభరము పొంగుచు ధృతి శోభితమై సమ
గణితాశోభాయమ గమకంబులు దత్వదృశ్యోజ్వలాంశువిరిన్.

సీ. శ్రవణసంతమనంబు సంపద విభిన్నవేల
మృదుసరిణిం బ్రతిరీతి సంగతులు సేయుఁ
బ్రభులు పిట్ట ప్రసవాళి బ్రసిద్ధి పీఠకమ్ముగాఁ
జీకంది నగుగతి పికములు బ్రసన్న
గోటు నూతనంబుగాఁ బాటలు పలుఁ దీర్చి
బిరుద్రమేల దాళిసారసుమన నడుపుఁ

బరఁగించు నప్పటప్పటికి [illegible]
[illegible]

పొసఁగ నిజహస్త [illegible]
భంగి వినిపించు గీత [illegible]
చేతనాచేతనములు [illegible]
జంచ లేక్షణ [illegible]

క. [illegible]
ప్రాణా [illegible] చిత్ర [illegible]
వాణియ [illegible]
వీణియ వాయించ [illegible].

వ. అంత [illegible] నంత [illegible]
లోనంగి [illegible]
బాని కిట్లనియె.

ఉ. బాలిక రంగ [illegible]
పాలికి రంగ [illegible]
కేలికి నాట కన్న [illegible]
న్నాళికిఁ గేలు మోడ్చి [illegible].

వ. నర్తనసన్నాహంబునఁ [illegible]
నృపాలునింగాంచి [illegible].

చ. అరుమగ వాద్యవిద్య [illegible]
గరములు రెండు నొక్క సరిగా [illegible]
న్నొరయఁగఁ జేసి [illegible]
సరి వినిపించి రక్తగతి [illegible].

వ. అంత.

క. రంజిత పదమంజీరక
శింజితము చెలంగ రంగసీమ నిలిచి పు
ష్పాంజలియు నసమశరపతి
కంజముఖియు నొసఁగి సభకు నభినుతి సేయన్.

క. లోలసమీరకిశోరక
లాలసవిస్ఫూర్తి క్రియాఘూర్ణలాంచల దీప
జ్వాలిక పోలిక నిలిచెన్
బాలిక పృథ్వీసభాదర్శభాగారమునన్.

వ. ఇట్లు నిలిచి.

మహాస్రగ్ధర. నవతీనటన మునుస్మేరం బై
తనరె మహాగుల్ తాకిలాడంబరస్ఫూ
ర్తి విజృంభింపంగ రంగో
త్సవి నిపుణ సభాంబది యాస్వాదుకారుల్
హాస్యదస్వా పాత్రరాకా
యమహాహా బళి బళీ యంచుఁ గృత్తుచ్ఛ్రగంధన
రవళి స్ఫూర్తిఁ జెలంగ సాక్షి
రసము రజనముఖారాన భావానువృత్తిన్.

సీ. నాగస్వరంబుగా నాటు భుజంగియుఁ బోలె
గీతమార్గమున నంగీకరించి
హాస్తవిన్యాసప్రశస్తసంభ్రమనము
సంగమొప్ప సంగాభినయముఁ జూపి
వివిధ కింకిణి విలాస విచిత్రనటనలఁ
బొలిచించి భావంబు తేటపఱచి
చరణాను పురగఘుణంఘుణ నినాదంబులఁ
దాళమానము దీపితంబు చేసి

లాస్య మొనరించ నక్క[illegible]
కోపు కోపున [illegible]
నాయకుండు మెచ్చి బహు [illegible]
గట్టములు పైఁడికొని [illegible]

వ. అంత

సీ. సవ్యహస్తా బ్జమున [illegible]
[illegible]
కొనగోళ్ళ నునుపుఁ [illegible]
[illegible]
జనుకట్టు విప్పఁ [illegible]
[illegible]
గోరఘూర్ణిత మైన [illegible]
[illegible]
నలసవళితంబు లైన [illegible]
[illegible] యున్నగన్న [illegible]
చించి [illegible]
రామసత్తన కేలి విరామ వేళ.

మ. అపు డా చోళవసుంధరాధిపతి [illegible]
దిపదార్థప్రకరంబు [illegible]
టపదారుల్ గృపచేసి పంపిన [illegible]
నృపతిం గేలు మొగిడ్చి [illegible]

గీ. నిజపురము చేర వచ్చి తన్నికట [illegible]
విపులతర మైనయొక వటవిటపిసీమ
నెండవడి శాంత మగుదాక నుండి రదమ
నచటఁ దమలోన ముచ్చట లాడుకొనుచు,

చ. తరణికులేశ, లీలవసుధాసురనందన జీవమానతో
ద్ధరణ రణప్రచార సురధామపునఃపరిపూరణోదితా
పరిమితపుణ్య పుణ్యజనభంజన భంజనబద్ధకంకణ
స్ఫురితభుజాగ్ర జాగ్రదనఘోధ సుఖస్మృతి సింధుబాంధవా.

క. దివిజకిరీటితపదప
ల్లవ సీతాసహిత భరత లక్ష్మణ శత్రు
ఘ్న విభీషణ రవినందన
పవనజయువరాణ్ముఖాప్త పరివారజనా.

మాలినీవృత్తము.

దశరథకులదీపా తథ్యపథ్యానులాపా
విశదగుణకలాపా వేదవేద్యస్వరూపా
యశరణగణగోపా హవ్యవాహప్రతాపా
సశరశరసచాపా సాగరోత్పన్నకోపా.

గద్య.

ఇది శ్రీమదాపస్తంబసూత్ర భారద్వాజగోత్ర పవిత్ర శ్రీరామచంద్ర
కరుణాతరంగితవైభవ సారంగు స్వసిహామంత్రిపుంగవ
తనూభవ పరిచిత భగవద్భాగవతకైంకర్యవిధాన
తమ్మసూరాభిధాన ప్రణీతంబైన వైజయంతీ
విలాసంబను మహాప్రబంధంబునందు
ప్రథమాశ్వాసము.

శ్రీ

వైజయంతీవిలాసము

అను

విప్రనారాయణచరిత్రము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

క. శ్రీమదయోధ్యాపురసీ
ధీమానుషవిగ్రహప్రతీత[illegible]
కామితఫలదాయక సు
త్రామణధరణీశ[illegible] [illegible]!

వ. అవధరింపుము ధాత్రీ[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] యారామ లారామలక్ష్మీ[illegible] లగు [illegible] [illegible] ధ్యవాసితసమీరణంబు లగు [illegible] [illegible] రకీర రత్నఖేలనారగంబు లగు [illegible] [illegible] లగు రసాలంబులును [illegible] [illegible] లకుచంబులును [illegible] [illegible] లగు తమాలంబులును [illegible] [illegible] లగు [illegible] లికలును నాగనాజన[illegible] పూరంబు లగు [illegible] [illegible] యకుసుమమాలికావికాసోపమాన[illegible] [illegible] దామవ్యామోహితయునకులంబు లగు [illegible] [illegible] మేదినీరుహంబుల భానుమంతుని కిరణంబులు [illegible] [illegible] త్రైలోక్య జైత్రయాత్రాసమారంభ[illegible] [illegible] రాదిసుహృద్యానం బగు నుద్యానంబు నవలోకించుచుఁ జని చని.

సీ. [illegible]
[illegible] మగుచు
[illegible]
[illegible] మగుచు
[illegible]
[illegible] మగుచు
[illegible]
[illegible] మగుచుఁ

[illegible]
[illegible] మగుచు
[illegible]
[illegible]

వ. [illegible]

— దేవదేవుని మధుర వాక్యములు విప్రనారాయణుం గనుట —

సీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
భగవదారాధనైకతత్పరుని నున్న

సీ. ముగ్ధేందువదనలముఖవిలాసములకుఁ
జిగురుఁబోఁడులకుఁ గాఁగిలింపులకు
మహిళాజనంబులమధురభాషణలకు
వనితలనిశ్వాసవాసనలకుఁ
గలకంఠకంఠులకలికిచూపులకును
భామలగంధులపాటలకును
మత్తేభయానలమందహాసములను
మగువలనాభీమధుపలకును
నంగనల పాదనాస్తవిన్యాసములకు
వెంటఁ బరువెత్తు మునివనస్మృతులెతులు
విషయసౌఖ్య స్వరూప వివేకి గైన
నరుఁడు వశుఁ డోట యేమి యచ్చెరువు జగతి.

క. కిలకించితరసపూరముఁ
జిలికించి కటాక్షవీక్షచే నలినాక్షుల్.
తిలకించి చూచినప్పుడు
పులకించక నరులదేహములు లోహములే.

శా. శ్రీరంగేశునకు న్సదా యితఁడు పూచేరుల్ సమర్పించు టా
హారార్థం బగుఁ గాని పూని సహజం బౌ దేవతాభక్తిఁ గా
దారామంబునఁ గూలి కెవ్వ రిటు సేయం బంచిరో యీయప
స్మారభ్రాంతిమదాత్ము శీల మనుమ స్సమ్యగ్వచోవైఖరిన్.

వ. అనినఁ జెలియలికి నక్క యిట్లనియె.

శా. నీరేజాయతనేత్ర నిందితముగా నీ వాడిన న్విప్రుఁడా
హ్వారంగంబున నున్న శారద యసత్యాంభోడఁగా నేర్చునే
స్మారభ్రాంతిమదంబు లే దితని కెంచన్ ధాత్రిఁ గాఁ గా నప
స్మారభ్రాంతిమదాత్ముఁ డంచుఁ బలికె న్సమ్యగ్వచోవైఖరిన్.

వ. నాపుడు స్తవ చేసి [illegible].

గీ. నిగ్రహేంద్రియులైన [illegible] [illegible]
నప్పు [illegible] [illegible] నీవు
నీవిఁ బ్రతిన [illegible] [illegible] [illegible]
గలన [illegible] మనసు [illegible] [illegible].

క. నీవే కా [illegible]
నేవేళ్యాపుత్రి [illegible] [illegible]
గావింపఁ [illegible] [illegible]
నావేశ్యను [illegible] [illegible] నే మూఢుఁడ.

వ. అనిన దేవ [illegible] [illegible].

గీ. అప్పగో నీవు [illegible] [illegible] [illegible]
నెంత మోహించి [illegible] నా [illegible] [illegible]
నిన్నుఁ [illegible] నాకు [illegible]
వేఁడి పన్నిద మొకటి [illegible] మనసు.

క. నీ [illegible] [illegible]
గావించిన [illegible] [illegible]
గావింప [illegible] యుండిన
నీవు [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

క. తరుణీమణి [illegible] నీ
కరణిం బన్నిదము [illegible] [illegible] [illegible]
నరగెం బురికిం [illegible]
తరణియుఁ బశ్చిమపయోధిదరికి [illegible].

—♦ సూర్యాస్తమయ వర్ణనము ♦—

క. పెరిఁగిన చీఁకటి తనుఁ గని
సురిగియురిగి నరులుగను [illegible] [illegible]

బొరిఁగొన వెంబడిఁ దానును
సరిగినక్రియ నినుఁడు గ్రుంకె నపరాంబుధిలోన.

గీ. ధాత్రి దినరాజు విడిచి పాతాళమునకుఁ
జనుచు వేళంబు వెలుఁగఁ జేసిన నెలుఁగు
చాయ నెఱసంజ యొప్పెఁ దదీయసాను
పటలమును బోలెఁ జిమ్మచీఁకటులు నిండె.

గీ. అంబరారణ్యమునఁ బ్రవృద్ధంబు లైన
ఘోరతిమిరతమాలభూమీరుహములు
దట్టముగ నల్లుకొని పూచినట్టి మొల్ల
విరులునాఁ బొల్చెఁ దార లయ్యగుల నంగ.

గీ. నెత్తిచెఱకుఁగోలవింటిబద్ధకు నుల్లె
తీవెనారిఁ జేసి భావభవుఁడు
పఱచుపువ్వుఁబోండ్ల పెఱదోఁటులు నుత్తి
విరులతూపు లేసి మరులు గొలిపె.

వ. ఆసమయంబున.

చ. పరువడి జారకామినులపల్కులు బాగులకుం దదీయనా
కస్వగణులు జారకాంతలకు సమ్మతిగా నివిపిమముచుం బోగిం
బోరి సుభయానురాగరసపోషణమై చెనసి యిండు సంగనున్
దిరుగుదు రాసుక్రోవులగతిం బురవీథుల శంభలీసతుల్.

ఉ. కుట్టనికాని వేశములు గోష్ఠతలంబులు తత్కుటీరపుం
దెట్టెలు పాడుగోడలు సదీసదనంబులు నిష్కుటంబులున్
గట్టికుటీరము ల్వసులగాడిములుంగులు గుళ్ళు పంచలు
న్గట్టనియిండ్లు జారరతికార్యసమాచరణైకసిద్ధికిన్.

వ. తత్ప్రదేశములందు.

మ. అనుగంధాంగవిలేపనం బశనపానాహారనం బతాంబూలము
ప్రసవాలంకరణం బనుస్తమణిశయ్యాగారము బశ్వయాన్యాలము
బసుఖస్వాప మబంధనస్పృహము సుసంప్రాప్తాంగనాలింగనం
బసిధారాటము స్తనస్యందనాతిక్రమ్యభోగ్యంబు బాత్ఛి స్వర్గస్థలిన్.

మ. తనువుల్లె యేటిన సాంద్రసిక్తగ్రాస్తంబులు బాంధవులు గొల్వ దేఁ
కువతో నింపెకు వచ్చునస్పటికఁ జేర్చి బర్హి నా నంచులమ్మేఁ
దువిడేలాకులు పోకలుంగొని విదేశస్థోష్ఠుఁ డలత్క్యే
భవనప్రాంగణసీమఁ బ్రియాన్వగుణా రంభాభయాబ్ధ చేసినంతన్.

క. అతఁడా బ్రహ్మాదనము
స్వీతంబై కువలయంబు వింపెట్టి సన
ద్యోతన డాహటంబున్నై
శీతాంశుఁడు పొడిచె నాగమ పెంపు దిగన్.

గీ. దితిజరక్తారుణంబైన హాటిస్వను బ్రత్తి
బారి దెయిప్పరెఁ బౌడుపు గొనుపు సిగ్గు గాను
తద్విశాలాంకతల దైత్యతనువు వర్ష
లాంఛనం బాప్పి సన్నాహబలంబునంత.

చ. అనిమిషమండలీపరిచితాభ్రనసీనటాకి పేటసం
బున విమలాంగుఁడై స్ఫటికశృంగ సుధాంశుఁడు హసంతకం
బునఁ జెలువొందఁ జెన్నెలుపూగము సొంపునఁ బెర్వి తోఁచెనో
యన బలితంపువెన్నెల లుబంజరుబాగము నిండె నగ్రమై.

సీ. చెలువ గట్టిన చీర మొలఁ గొంతఁ గట్టి యూ
సగము పైవలెవాటుగ సమర్చి
పనిఁ బూని రేక దిద్దినకస్తూరి సలుపఁ
గన్నులాసాన్నల కడంబమున్న నలఁతి

లీలగా నూరుగోర్యాళ్లభాగమ్ములు
వాసించు గోనజవ్వాదిఁ గుప్పి
తనరాక ప్రియుల కెంతయు గాలి విసరఁగా
సాళింపు కీలుపాగాలు పట్టి
చుట్టుపువ్వులసిగలు కస్తూరిబొట్టు
సందితాయెతులును జందెగుండనూలును
గలిగి సనయమ్ము లగురోఁగశాంద్రఁ గాంచి
విటులు విహరింతు రప్పటి వేశ్యలకయి.

వ. మఱియును.

సీ. అలకమ్ములొక్కటి గాఁదలపాగ చుట్టి
వస్త్రపట్టు రుమాలు గూర్చి కట్టి
చెవులకమ్మలపట్టఁ జవ్వకట్టు చెరిగి
లాలపోగులజోళ్ళు గీలుకొల్పి
యురచట్టు దొడిగి పైవస్త్రమ్ము లింపుగా
వలిపెకుచ్చెటి వస్త్రమ్ము పేసి
నిటలభాగమున సంజ్ఞ నిమురాఁగ తీరుగా
మల్లెపూ మొగ్గనామంబు దిద్ది
ద్రవిడపరిచారకులు వారె దగురా వేశ్య
లడపములు పూని రాఁ గొండ లప్పటికి
వెన్నెలకా నారజపుబీఁకవన్నె లలరఁ
గంతు గురుపల్లకీసేన గాంతు రంగు.

ఉ. కొందఱు సహ్యజాజనకకోమలసైకతవేదికాస్థలిం
గొందఱు చంద్రకాంతమణికుట్టిమకేళిగృహాంగణంబులం
గొందఱు మందిరోపరికరుప్పరిపాలితస్ఫటికవాటికా
ళిందముల న్మనోజసుఖలీలలఁ దేలిరి వారలప్పటిన్.

ఉ. తోరగుప్త [illegible] శశి [illegible] జేర వెన్నెల
[illegible] గుసుమదంబులు నిద్రలఁ గూరె జక్కవల్
[illegible] స్వని [illegible] దిగంతరంబులం
[illegible] సాంధ్యరాగముల్.

వ. [illegible].

-- ♦ సూర్యోదయవర్ణనము ♦ --

మహాస్రగ్ధర. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] సంఘ [illegible]
[illegible] దేసా
[illegible]
[illegible] భాస్క [illegible]
[illegible] భాస్క [illegible].

వ. అప్పుడు.

గీ. విప్రనారాయణాఖ్యుని [illegible]
[illegible] దేవదేవి
[illegible] సుగంధగంధమాల్య
[illegible] కనుంగొని [illegible].

——♦ దేవదేవి విప్రనారాయణుని జేరుట ♦——

సీ. నడిమికొప్పుమీఁద సన్నపునాభినామంబు
నడుమ మంజిడి [illegible] రేఖ
[illegible] పిచ్చుగానుల [illegible]
సిగ వేసి ముడిచిన చిన్నితురుముఁ

జనుదోయి నీటియఁ గట్టిన చుట్టుపంచ్యాద
క్రొత్తదోమ్ముల వింతకౌరకనమ్మల
త్రికముపై నెగఁగట్టు దిగఁగట్టునాన్లెల్ల
నేలపైఁ జీరాడు ప్రేలుఁగచ్చ
కంఠపార్శ్వంబున నగంబు గానిపించు
తులసి తామరపూసల వలువనగలు
పూని నిక్కంపు దాసరిసానివోలె
విప్రనారాయణారామవీథిఁ జొచ్చె.

వ. తదీయమధ్యప్రదేశంబునందు,

క. అమ్మగువ గనుంగొనియెను
ముమ్మాఱుమునఁగఁ బట్టనామములు మేనెల్లన్
క్రమ్మఁగొని నుట్టఁ బెట్టిన
గుమ్మడికాయయును బోలెఁ గూర్చున్నతనిన్.

గీ. విప్రనారాయణుని మాల్యవిరచనాద్య
ననుపరాయణుఁ జూచి యచ్చటను బుడమి
నుదురు సోఁకఁగ మ్రొక్కి యమ్మ్యేని మోడ్పుఁ
గేలుతో నున్న వెడబాసురాలిఁ జూచి.

క. ఎయ్యది కుల మెయ్యది నెల
వెయ్యది నీనామధేయ మిచ్చోటికి రా
వెయ్యది ప్రస్తుత మనినం
దొయ్యలి యాబ్రహ్మచారితో నిట్లనియెన్.

చ. అకలుషమైనతావకవనాశ్రమభూమికి శంక లేక నే-
నకులుల కెట్లు రాఁ దగు మనంబున నుంచకుఁ డట్టి దేను ఘో-
ద్రకులముదాన నందును వితంతునుగా నొకరింట దాసిఁ గా-
నొకమగనాలిఁ గాను దగు లోం జెద లేదు తపంతమూనిసిన్.

సీ. ధర వర్ణములకెల్ల గురువు బ్రాహ్మణుఁ డని
యెన్నాల శ్రుతులెల్లఁ బల్కు నదియుఁ గాక
బ్రాహ్మణ్యనిష్ఠ నా పరమాత్ముఁడును దాను ద్రు
ంచెను బ్రాహ్మణచరణసేవ
యుంచెను బ్రాహ్మణులును నాదిదేవులు త్రిలోక
పావను లాహారదాతలును
వేదశాస్త్రములును శ్రీవత్సవక్షులు
విజితేంద్రియులును శ్రీవిష్ణుమూర్తు
లెన్నిగుణములు గణుతింప నిపుడు స్వామి
వలనఁ గలవని మోహినుడళికిను ధాత్రి
యుండ వచ్చితి నమ్మఁ గరుణింపు స్వామి
నాకు నెవ్వరు లేరు దిక్కు నాకు ననిన.

గీ. తల్లిదండ్రి యున్న దమ్ముఁ డెవ్వరు లేక
యుంటి [illegible]
యుంటి [illegible]
కని [illegible] దవుదు.

వ. నావుడు నమ్మహాత్ముఁ డిట్లనియె.

శా. స్వామీ యోమని విస్మయింతు [illegible] మీ
భూమి [illegible] సూకరంబుల్ సహా
[illegible]
[illegible] నిశ్చయమ్ము.

వ. ఆకర్ణింపుము.

సీ. [illegible] సర్వధర్మమహిమ చే
ధాత్రి సత్యవ్రతి [illegible] మనఁగఁ

ప్రవహించె నెంగా వేదవతీసీమఁ బ్రఖ్యా
దేవుఁడుండు సదసన్వీతస్తవంబు
కావించె నెచట సింహాసనమునఁ బాలెవ్వఁడు
హారగుళికించి పేరంది యొప్పుఁ గాదు
జవి చూచె నెవ్వఁడు సనసాక్షిసమూర్తి
పరిశ్రీవాడి సన్నార వాసముగను
కటకమాత్రంబె యది సరసంబు కవిత్రి
హాగ్రహాణవిగ్రహంబు సంస్థానంబు
చిరదయానాలమోక్షలక్ష్మికళల
కటితటీమాత్మకళ్యాణంబు గాంచె.

వ. అందు.

సీ. కలహంస కర్పూరికలిక పద్మినిసు
మందారమల్లరి మాన్యగుణవతి
సౌందర్యలహరి పుష్పసుగంధి చిత్రాంగి
కాంచనమాలిక కనక గీత
రాజమోహిని కుమారసంభవి సుకేశి
మదనాభిరామ సుశ్లోకినాగ
మంజుభాషిణి భానుమతి విమలాంగులు
కామమంజరి చంద్రకళ యనంగ
భూమిసలిలాగ్నిపవనార్క-సోమగాను
విధిసుధారసముసతటివిద్యబుధను త్వ
జనిత మగునచ్చరకులంబునను జనించి
వారసతు లుండ్రు సారశృంగారవతులు.

గీ. అందు నొకవారసతిపుత్త్రి నై జనించి
వృద్ధిఁ బొందితి దేవదేవి యనుపేర

[illegible]
[illegible]

మ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

క. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ఉ. [illegible] వచ్చి నాకు నా
[illegible]
[illegible]
[illegible]

మ. [illegible]
[illegible]
[illegible] బగల్
[illegible]

గీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

గీ. [illegible]
[illegible]

నలువసృష్టిఁ గలుగుకులములలోన నెల్లఁ
గాకులంబు లంజకాకులంబు.

సీ. అర్థప్రమాణహేయత్రాణము చిత్రాణము
బహుళమ్ముసాంభోగభాగ్యనరకము
యాజన్మపర్యంతసారధనములు కరములు
ప్రచురహేయరాజితభక్తి ముక్తి
సంతతాన్యాయప్రచార సంచారము
మతికంబునాను మాలమునుప్పు తెనుపు
సకలవర్ణభ్రష్టసదనంబు వదనంబు
వితతకులతార్కధిన్నమ్ము బుద్ధి
యంగజవ్యాధిఁ గను పుట్టినట్టివిటులు
యాత్మజలపూరముల తెట్టు వట్టువట్టు
హేయభాజన మెట్టులు నెట్టి మాట
వేశ్యజన్మంబు జన్మమే విప్రవర్య!

చ. ఎటు గణుతింప యోజనము లేబదిలోపలను భూమి నీవలన్
నటు తుహినాచలేంద్రమున కవ్వలి వన్నియు దేవభూమి యే
యిటు హిమసేతుమధ్యమున నానాలఁ దాఁ బరికించి చూచినన్.
విటులకు సత్యశౌచములు వేశ్యకు నిమమము లేక కెంతయున్.

ఉ. ఒక్కనిఁ బిల్వ నంపి మఱియొక్కనిచేతఁ బసిండి పట్టి వే
ఱొక్కనియింటి కేఁగుచు మఱొక్కని నానుచు చక్కి నొక్కనిన్
బొక్కిలి దార్చి కూడ భ్రమఁ బొందిన విటుల్ నమ్మియుంగ లేరు గా
కెక్కడిసత్య మేడవల పెక్కడినేమము వారకాంతకున్.

గీ. మమత మూఢవిటులు మాన రింతియె కాక
వెలపొలంతి కెందు వలపు గలదె

సజ్జ గసీల నీవి తెంపికవలపును
తెంపివలపు గర్భ దీప దలంచు.

ఉ. మేఁతలు మానసమ్ము జములు సాక్షిముమ్మను గట్టిపెద్దమున్
బూఁతలు గంధముల్ కప్పురముల్ వెన్నగనాభియుఁ గాక వేశ్యకున్
మేఁతలు పుంత విన్నపి గుణింపఁగ నుంగలె అను మంచిదై
చేఁతలు ధావిమానసములు సేయుట గంతముకాక మార్గముల్.

క. సగోత్రసుశీలగుణజను
హృద్యశుభాకారవిభవ మున్నఁగ నేలా?
ప్రత్యక్షముఁ దీసుమాడె
ప్రత్యక్షమ్మఁట జగతి నారభావము లేకన్.

చ. తలసిలువన్న మెచ్చినను దాసము నుల్సులు కానిపించునున్
గెలువ మనిన్న నేమమును ఛేమజముల్ వెలయాగ్రదు పిల్లు గే
కులముల ప్రస ముసమ్ము తనకుం బ్రకస్తెంబుగ నిచ్చుపట్టిగో
వెల నిష్కరంబు గర్భ మరపినను కాసును శిరి కిచ్చినన్.

క. ఆవలు ... లాలించిన
దీపాలు మఁ గాయముఁ గమ్మదేవయానల
లోపలఁ బాకించిన సీ
లోపలసదృశములు నారయానుసతనకిన్.

గీ. అవల లో వట్టి సుమంతి గీ ప్రమున నిద్ర
గూఁతుఁ జోసిన నొకాదుఁ గోలుమకోలను
నాఁ డవశ్యంబుఁ బిలిపించి మనుపునిలుఁ
దల్లి యల్లుండ్రపెదబూచి ధనపిశాచి.

సీ. మునుపు జంగాలఁ జేసినభుజంగులఁ గన్న
గద్దించి సునకమ్ము కలువ వచ్చుఁ

బ్రోక్షించుక తీసిక [illegible]
దక్షించు [illegible]
[illegible] దక్షిణ [illegible]
[illegible]
ధనవంతుఁ [illegible]
[illegible]
బయిసిమూలించుఁ [illegible]
పసుపుస్నాలు దల [illegible]
నోరు విడివడఁ బన్ని [illegible]
వివిధ [illegible]

శా. [illegible] నమ్మించి [illegible]
భావ [illegible]
జే వెయ్యేఁడులు [illegible]
యూవాదంబులచే ధనం [illegible]

ఉ. ఈ విట రమ్ము [illegible]
యీవు లిదేమి [illegible]
దేవర చిత్తవృత్తి [illegible]
ధ్యావిన యోక్తుల [illegible]

గీ. అనఘ వేశ్యావిడంబన గ్రసము లన్న
విసుక పాతఱ [illegible] యేల [illegible]
నప్పుడుపుఁగూట్చి సనవ్యాతి జనించి
నామనసు రోసినట్టి చందంబు వినుము.

క. ఆరోహిణి నవరోహిణి
నే రతి రవ [illegible] విలువ [illegible] గా బం

సారసముఖుఁడును నారదముఖు సు
పారగుఁడగు నిగమాంతపుఁ ద్యానమునను.

మ. ఇక యోగీశ్వరతీర్థనాయకుఁడు సముఖ్యుం డయ్యెన్ నిత్యుఁడై
నతి శ్రీనిం ప్రసన్నుఁడై యాతఁడు బ్రహ్మము వేదాంతుఁడై లేక లోఁ గ్రాఁగి తా
యున్నాఁడీ విష్ణుభక్తి సమారంభ మొప్పఁ బొందె ధర్మాత్మ్యమున రీతి న్మనో
వికలాత్ముఁడుగను వాని వానిఁ జేరి నిత్యంబును గావించుచునన్.

ఉ. ఆనన వేళ విష్ణుకథ వానిఁగఁ గొమ్మని యింటిఁ జేరి నన్నును
సీనము నుండి సాగరము సేయుచుఁ దానును లాగ వీక్షిగా
ధ్యానమునందు భాగవతనామము బట్టి యొనర్చి సంస్కారంగ శా
స్త్రానము వింటి నాటిని మనమ్మునఁ బాయని కేఁగ వినుండన్.

క. అది విని వేశ్యాభవను ను
న్నిద్రం యోగి సుగతి పుణ్యం దాసదాసియన యు
న్నది మనుజుఁ గాంచి
మహాదానాదులు నిత్యమును నాచరిస్.

క. ఆ వేశ్య నాఁడు నుదుటను
నే వేశ్యాత్వంబు మాని యోగిని గా
శ్రీవేంకటపురమునకుఁ జేరి
దేవాయతనాదిదివ్యదేశములఁ గనెన్.

సీ. ప్రత్యక్షముగ జనన ధర్మస్వేచ్ఛాపరత్వమే
సతతంబు నిజకులాచారముగను
పద్మనాభధ్యానపరదివ్యనామమే
యనిశంబు జిహ్వాగ్రభూషణముగను
జలరుహాంబక చిహ్నములె సంతతంబును
బాహుమూలముల కాభరణములుగ

భగవద్విలాసవైభవము యాత్రాంగోత్సవము
నంతరంగంబున నాస్థ గాంచి
నవిరళభుజంగశయనసేవానురక్తి
చిత్తమున హాటకాంబరచింతనంబ
కాని తక్కినవాని దగ్గఱంగఁ బోక
భాగవతముద్ర నుంటి నిష్ఠాగరిష్ఠ.

మ. అకలంకస్థితి నాఁటనుండియును తీర్థస్నానంబు వస్త్రాది సం
ధుకరప్రక్రియ బ్రాహ్మణాన్నము భుజింతును లేనిచో సజ్జన
ప్రకరాగారములందుఁ జేయుదు స్వయంపాకంబు శ్రీరంగశా
యికృప న్వెళ్ళె దినంబు లీకరణి సర్వస్వాంతసౌఖ్యంబునన్.

గీ. వారసతులైన యీసీమవారినెల్ల
మోడిమానిసినైన నేగోము లేను
జిహ్వ నాల్గచ్చరాలు నేర్చినకతాన
పసుపుఁగూటికి మనసు గొల్పఁగ నుల్లమేని.

క. అని వనిత యివ్విధంబునఁ
దనకులశీలములఁ దెల్ప దానిని వేశ్యాం
గనఁగా నెఱిఁగి మనంబున
ననుమానము వొడమి వైష్ణవాగ్రణి యనియెన్.

క. ఇమ్ముల వేశ్యాసహవా
సమ్ములు శ్రీవైష్ణవులకుఁ జందం బగునే
మమ్మావల నే మందురొ
కొమ్మా యీలోకు లెంచుకొమ్మా దీనిన్.

ఉ. కాకులు రావిపండ్లు దినఁ గాంచె శిలామయదేవమందిరా
నీకములందు రావులు జనించును సజ్జనచిత్తవృత్తి యా

వాగ్గురుంలోల [illegible] [illegible] [illegible]
గాదులన [illegible] [illegible] [illegible] చేరబిచ్చెను.

వ. అనిన నన్వేశ [illegible] దేవదేవు [illegible].

ఉ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] జాన దప్పి [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] నిచ్చగించుమన
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] నా
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

క. భోగేచ్ఛ నాకు [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
భోగము [illegible] [illegible] [illegible].

క. నాకునసు [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
దేవుని [illegible] [illegible] [illegible]
శ్రీమం[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

క. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
మనసు [illegible] [illegible] [illegible]
నను గోపుర [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

వ. అని యి [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible].

గీ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] గణింప [illegible]
దేశమున భిక్షు [illegible] [illegible] [illegible]
మనసు [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

—♦ విప్రనారాయణుఁడు దేవదేవిదాస్యము చేయుచుండుట ♦—

గీ. దాస్యవృత్తికి నిట్టివంటిదానిఁ జేసి
కొనఁ గోమల లేత వలపు పెంపొందఁగ నేల
యిది యదృచ్ఛాయుతంబు పైఁ బలుకుచుఁ దాఁగి
పనికి జేర్చెదు హానిదు పోటుపడుదును.

క. బరవసముతోడఁ బనికా
క్కూరుఁడను బోరలుగ నేఁపి గర్వగ నుదకము
బిరువునుము నైన రంగ
శ్వరుకైంకర్యంబు నిర్వహించెను గాక.

వ. అని తలంచి యుమ్మలంచె కట్టుసిగయు.

గీ. నెలఁత సుకుమారమైనది నీకుముసు
తోఁటపని సేయునెడఁ బ్రవాహముల వహాను
కరము మాతోడిలంకె నీరంగని నుండు
నోపుదే యన్న నతని కిట్టువిన నుడిసెయు.

గీ. అనఘ జాత్యభిమాన దేహాభిమాన
లేశములు దాసురాలికి లేవు మాకు
కరము నలవాటు మీవంటిఘనులు చెప్పు
పనులు సేయుటకంటె శుభంబు గలదె.

సీ. ప్రామ నెక్కనేరను గాని పుష్పములు గోయ
దండలు గట్ట పితలుగ నేర్తు
నేత మెత్తఁగ నేర నింతియ కాని
నేఁ గట్టిగా నీర్మళ్ళఁ గట్ట నేర్తు
ధరణి గుద్దలి పట్టి త్రవ్వ నొక్కటి నేరఁ
గాని నే మళ్ళపాఁ గట్ట నేర్తు

బరవసంబున [illegible]
[illegible] నేర్పు
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

సీ. [illegible]
[illegible] యాచార్యసేవ
[illegible]
[illegible] యాచార్యసేవ
[illegible]
[illegible] యాచార్యసేవ
[illegible]
[illegible] యాచార్యసేవ

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] యాచార్యసేవ.

గీ. అనిశ మాచార్యసేవ గల్గినజనులకు
దేవతా దేవతీర్థ సంసేవ లేల
అనిశ మాచార్యసేవ గల్గినజనులకు
దేవతాదేవతీర్థ సంసేవ లేల.

గీ. అనుపమ శ్రీవైష్ణవ [illegible] రహస్యదర్శ
మాన్య [illegible] యాచార్య[illegible]

మిమ్ము సేవింప వచ్చితి నన్ను దగిన
గలిపి పనిఁగొను మనుచు సాష్టాంగముగఁ జేసె.

క. తిరుకట్టుసేవఁ జేసెదఁ
దిరుమాలిక నలికి ముగ్గు తీర్చెద ముగ్గుల్
తిరుమజ్జనంబుఁ దెచ్చెదఁ
దిరుపట్టము లుతికి వేగఁ దెచ్చెద ననుచున్.

క. అన విని యతఁ డవ్వనితోఁ
గని యప్పలుకులకు సంతసించుచు గనుచున్
మునికైంకర్యము చేకొని
మన మిరవుగఁ జేయుదము సమానప్రీతిన్.

గీ. అని తదీయదాస్య మంగీకరించె న
ద్దాసరయ్య యచట నాసరోజ
లోచనయును బ్రాహ్మణోత్తమవరుఁ జెప్పిన
గతిఁ బ్రవేశ మంది ప్రతిదినంబు.

వ. ఇట్లుపచరించుచు నతనికి సముచితవ ముగ్గులిడుచును.

క. ధరలో మాటాటరంగే
శ్వరుఁడవ్వ దాసులకు నిచ్చు సంతోషముగా దే
వర కైంకర్యము మన్మథ
గురుకైంకర్యంబు దీనఁ గొదవగు నాకున్.

సీ. అరుణోదయంబున కట ముస్సు మేల్కాంచి
నది కేగి యాచమనంబుఁ దీర్చి
మజ్జనం బాడి నామముఁ బెట్టుకొని యారు
వస్త్రంబు నతనిదోవతియు నుతికి
తిరుమజ్జనముఁ జేసి తిరుమాళ్గ గన వ్రాఁడ్చి
యాలికి ముగ్గులు పెట్టి యతఁడు మేలు

గని [illegible] పొ[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] లుడిగి

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

క. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
సంద్ర[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

గీ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

గీ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible].

వ. అంత.

క. తో[illegible] [illegible] [illegible]
నానపడ కీర్తు [illegible] [illegible]
ననసి వనులెల్లఁ [illegible] [illegible] కృపావ
రాయ[illegible] [illegible] [illegible].

సీ. ఏఁ బ్రసాదపడి కోఁట కే[illegible]
బని సేయుఁ [illegible] బ్రసా[illegible]
నేఁ జేతఁ బని వట్టి చేఁ [illegible]
దా [illegible]
నే మ్రొక్క సకముస్న దా [illegible]
[illegible]
నే నిద్రఁ [illegible] నిద్రఁ [illegible]
పనిఁ [illegible]
విరతిస్రా నింట వేస్పుర పిడిచి వచ్చి
కోఁటపనిపాటు [illegible] ప్ర[illegible]
పడుచు నున్నది పగ దేశిపడుదు [illegible]
సాఁకనున్న నుపేక్ష [illegible]

వ. అని తలంచి యద్దేవదేవిఁ గనుఁగొని.

చ. లలసరో యొంపు [illegible]
చ్చెలు పెరుమాళ్ళకో నెలఁ బ్రసాదము[illegible]
తళియ ప్రసాద మీాను సతతంబుఁ బ్రసా[illegible]
మ్మలఁ దుక స్వామిచి[illegible]

వ. అంత నవ్విప్రనారాయణుండు.

గీ. తనకుఁ గోవెలపడి ప్రసాదము నిరంత
రంబుగా సాఁగి వచ్చు శ్రీరంగవిభుని
పళ్ళెరంబు ప్రసాదంబు ప్రతిదినంబు
ప్రొద్దుప్రొద్దున రేపుమాపులును దెచ్చి.

క. కూరలు నన్నముఁ దిరుప
ణ్యారముఁ బచ్చళ్ళుఁ దిరుకణామధుమధురా

శరదము [illegible]
[illegible] బ్రహ్మాదులకుఁ జెప్పెను.

గీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ఉ. [illegible] గలంకులన్
[illegible] భూతమై
[illegible] కింపుక [illegible] లేమిఁ జె
[illegible] దేశాయణాస్థితిన్.

సీ. [illegible] నొక వేళ
నొక వేళఁ [illegible]
[illegible] నొక వేళ
నొక వేళఁ [illegible]
[illegible] నొక వేళ
నొక వేళఁ [illegible] సిరపు
[illegible] నొక వేళ
నొక వేళఁ బయ్యెద నొర జేయుఁ
[illegible]
[illegible] వేళ
[illegible]
[illegible] లావణ్యశీల.

వ. ఇవ్విధంబున.

క. వటుమానసను [illegible] ముఁ
గుటిలాలక [illegible] గొని [illegible]

ట్రాకు పాపముచేసి మో[illegible]
వలబీజము మరుగంబు నాటి [illegible].

క. ఐహికసౌఖ్యంబుల ని
రోహముం దగువరుల [illegible]
స్నేహం బతిపరిచయమున
మోహంబై బుద్ధిచెలని [illegible].

సీ. ఆకాంక్ష [illegible]
[illegible]
వసుజాతికొంగు [illegible] గను [illegible]
[illegible]
వర్గి [illegible]
[illegible]
జెలిపల్కు [illegible]
[illegible]
శిరసుపైఁ జేయుఁ బొడగన్నఁ [illegible]
హింస సేయును [illegible]
తన్మయత నొంది [illegible]
రాముణుం [illegible]

శా. ఆవిప్రోత్తము వజ్రపంజర [illegible]
ధ్యానం బంగనసాహచర్య [illegible]
గ్రావంబై దృఢదాస్యమై [illegible]
పూవై తన్మకరంద [illegible].

గీ. గారఁ ద్రావినమీనుసంగతి మనోజ
వేదన సతంబు పొరలఁ దన్వియు [illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]

గీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

సీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

గీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
చండకరుఁ డుండఁ బరివేషమండలమున.

వ. అంత.

శా. పార్థఖ్యాఖిలదిక్తటీస్ఫుటతటిత్ప్రద్యోతమానోగ్రసం
వ్యర్థోగ్రాశనిపాతజాతఘనగర్జాడంబరవ్యాప్తిచే
త్యర్థంబుల్ దరణీజనంబు చకితంబై యజ్ఞసేనః ఫల్గునః
పార్థః కృష్ణ యనన్ ధరిత్రిఁ దోరఁగన్ ప్రత్యగ్రవార్షంబొప్పెన్.

క. కటపెట టోటటోట రాలెను
పొటపొట చినుకుల ధరిత్రిపై సట్టువడెన్.
సాటసాట నాఁకట సోలుచుఁ
దటదట పడుచాతకములు దైన్యము వాసెన్.

శా. అంభోగప్రకరంబు లత్తఱి సముద్యద్గర్జితధ్వానసం
రంభాఘాతవిభగ్నదిఙ్నగకనత్కగ్రావఖండావలీ
దంభాంభశ్చరవాహినీకలుషవాఃపూరస్ఫురద్వారియై
కుంభద్రోణముగాఁగ వాన కురిసెన్ ఘోరాంబుధారాస్పదన్.

క. తోరము లగుచవ్వర్షా
వారములం దొక్కనాఁ డవారితఘోరా
సారంబు పయోధరముల్
ఘోరంబుగఁ గురిసె ముసుగుకొన క్షితివారిన్.

క. అనిశవేళఁ దనచవిక
లోని చిఱుతయరుఁగుపై విలోలత పడుచున్
వాన పయిఁ జిలుక వాకిటి
తీనియపైఁ జేరి దేవదేవియు నుండెన్.

శా. యాదోరాశివిశేషణోదితదృగంతారుణ్యతారుణ్యవ
ద్వైదేహీవరణప్రదురక్షణధనుర్వాదిత్రవాదిత్రయో
త్సైదంపత్యవిధానదానగరిమాసర్వజ్ఞపాదానతా
త్ర్యాదిత్యర్థగతాసురేశ్వరనివాసారక్షసాగక్షమా!

క. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] !

మాలినీవృత్తము. [illegible] ◆ [illegible]
[illegible] ◆ [illegible]
[illegible] ◆ [illegible]
[illegible] ◆ [illegible].

గద్య.

ఇది శ్రీమదాపస్తంబసూత్ర భారద్వాజగోత్ర పవిత్ర శ్రీరామచంద్ర
కరుణాకటాక్షవిభవ సారంగు నృసింహామంత్రిపుంగవ
తనూభవ సువిత భగవద్భాగవతకైంకర్యవిధాన
తమ్మనామధేయ ప్రణీతంబైన వైజయంతీ
విలాసంబను మహాప్రబంధంబునందు
ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీ

వైజయంతీవిలాసము

అను

విప్రనారాయణచరిత్రము.

తృతీయాశ్వాసము.

క. శ్రీజానకీవిలాసా
తైజకసల్లాప వసుమతీశ్వరపేటీ
రాజితలేపా మూర్జిత
రాజశతయశఃకలాప రఘుకులదీపా.

వ. అవధరింపు మట్లు నిరర్గళ ఘనావర్షంబు గురియుచుండ శ్రీనివాసుఁ దేవదేవి యుండుట నెఱింగి యయ్యింట విప్రనారాయణుండు.

ఉ. వారిజపత్రనేత్ర నిటు వాన నెపంబున నింటిలోనికిం
జేరఁగఁ బిల్చి నాతలఁపుఁ జెప్పిన జేకొన కుండినన్ మలో
త్కారము దోఁప మాయమ్మఁ బలుకఁగ బరభామిని గాన నంతయుం
జేరినయీందఁ గుక్కుటము సేయుచు పాదముఁ జేయుదు న్ననున్.

క. అని తా నయ్యువతిం గని
వనితా చలి నుండ నేల వాకిటికడ న
చ్చని తావున కిటు రమ్మనఁ
జని తా నాలోని గడపచక్కనె యున్నన్.

క. అయ్యెడ మిక్కిలి శైత్యం
బియ్యెడ కేతెమ్ము వేగ యింటి నివాతం

బ[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible].

ఉ. అర[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] వచ్చి [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

—♦[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]♦

ఆ. నిన్ను [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
వన్న[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] వచ్చి
మంతె [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

క. [illegible] [illegible]
గురు[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
గురు[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ఉ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

చ. ఎనసి [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] వచ్చి[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

వ. అని [illegible] [illegible] [illegible].

గీ. అనఘ మీతిరువడిహాలే నాశ్రయించి
నపుడె మద్దేహజీవధనాదికములు
తావకాధీనములు గాన దాని కేమి
విన నవధరింపు మీదాసివిన్నపంబు.

శా. క్షేత్రజ్ఞప్రకృతిస్వరూపవిదు లక్షీణప్రమాణజ్ఞులైనను
శ్రోత్రశ్రోద్భూతసుఖవ్యపేతు లగుచు విష్ణ్వాద్యసంపాదమాత్ముల్
మిత్రామిత్రసము ల్భవాబ్ధిపతులు న్వారు ప్రవృత్తిన్ వారిదౌ
మూత్రద్వారము వేరొకించునరకం బౌనే గణింపంగ నే?

క. పరకాంత దోష మటుపైఁ
బరికించిన శూద్రజాతిఁ బడపుసతి స్త్రీ
వరదాసి నీవు మోహిఁజీ
ధరుఁడవు వైష్ణవుఁడ వారుఁ దగు నె మహాత్మా.

ఉ. విప్రకులావతంస పృథివీస్థలి నిత్యపవిత్రులౌ వై
ష్ణవప్రతిమాను నేక్రియ నినుక స్పృశింపఁగ నీవు నాపుడు
విప్రులఁ బొంది రేని యపవిత్రులు పూజ్యులగుదు భాగతీ
యప్రథితోక్తి గాదె వనితా పరిహారము సేయఁజాలదుస్.

శా. దాసీసంగతుఁ డైన వ్యాసు గురుఁ డౌనంచు న్నిషాదుస వే
శ్యాసౌఖ్యాన్వితుఁ డైన కౌశికుసు శూద్రాపత్యక న్యాదరా
వ్యాసక్తుండగునప్పరాశరుని నేవా గ్రస వెళ్ళినే
నీసంగంబున వారి కైనగతి తన్వీ నాకుఁ గానిమ్మఁగస్.

వ. అనినఁ గ్రమ్మఱ నమ్మగున యిట్లనియె.

ఆ. నిడుదపట్టెతిరుమణియె వైష్ణవము గాని
మీర లాడుమాటతీరు చూడ
ననఘ నొసలు బత్తుఁడును నోరు తోడేల
టన్నరీతి తోఁచు చున్న దిపుడు.

చ. [illegible] బ్రహ్మ [illegible]
[illegible] నీను [illegible]
[illegible] బ్రహ్మ[illegible] [illegible]
[illegible] మదిన్.

గీ. [illegible]
సంభవ[illegible] భవ[illegible]
[illegible]
ముని[illegible] [illegible].

గీ. [illegible] శ్రీవిష్ణు[illegible]
[illegible]
భావభవ[illegible]
[illegible].

క. [illegible]
[illegible] సమ్య
[illegible] బరగ
[illegible].

క. ఓసతి భగవత్సేవకు
వాసిగ [illegible] భాగవతసేవయు [illegible]
దాసుల [illegible]
[illegible] సుమీ.

వ. అనిన [illegible] సుందర[illegible] యిందువదన
దేవర[illegible] [illegible].

—♦ విప్రనారాయణుఁడు దేవదేవిం గూడుట ♦—

క. తిరువళకు మలపు మనసునఁ
దిరువళకు మలంచినపుడు దేవరదాసిన్

దిరువడిమాళ్ళ కైంకర్యముఁ
బరువడిఁ గావించు శిష్యభాసము గాదే.

క. దీపము మన్మథ రాగో
ద్దీపము లక్ష్మీకరము మఱికి భయహరం బగు
దీపము లేనిరతు లెప్పుడు
లోపము లవి చీఁకటింటిలో నెఱిఁగింతేఁ.

వ. మఱియును.

క. ఆడెడుకొమ్మ పదాంబుజముఁ
బాడెడుకలకంఠిమోము భావజు కేళిం
గూడెడుసకియల చోటులఁ
జూడక రహిఁ బుట్ట దంట్రు సుగుణులమతికిన్.

వ. అనిన నతం డిట్లనియె.

క. ఏపనులకు దీపము దగు
నీపనులకుఁ దగ దటన్న నింపు గుఱుతు లనఁ
దీపంబు మలఁప వలదా
దీపము మనసందు చీర తెర సారింతున్.

క. నావుడు నది లెస్స యదే
కావింపు మన న్నిజాంశుకమ్ము విడిచి గా
జీవనయున దిగ్గన న
ద్దీవియకుం దమకు నడుమఁ దెర వైచె నటయున్.

క. వలిపెంపుఁజీర తెరలో
వలిదీపచ్ఛాయ వారిపై సర్వాళ్ళ
బలపలనై రాఁ దొరకును
వెలుపలఁ బ్రసరించె లేఁతవెన్నెల పోలెన్.

క. తేలివ [illegible] నవము
నాకే [illegible] పిలిచి [illegible]
[illegible]
[illegible].

వ. అనిన [illegible].

*　　　*　　　*　　　*

*　　　*　　　*　　　*

ఉ. చూచిరి [illegible] ధన్యులై
[illegible] పుష్పనా
[illegible] చేసి దదీ మతిలము
గాదిని [illegible] నుకృతిన్.

వ. ఇట్లు [illegible] కల్పనియు.

గీ. [illegible]
[illegible]
దయా [illegible]
నా [illegible] వనిత [illegible].

గీ. [illegible] వేశ్యమాని
[illegible]
[illegible] వచ్చు [illegible]
వలపు [illegible].

క. అప్పుడు విన్నాయము ధర [illegible]
దీవ్రుల పాదములు [illegible]
చాన్పృష్టి [illegible]
స్త్రీవదన [illegible] గడు [illegible].

వ. అదియునుం గాక.

క. మృగయావిహారవేళలు
మృగదంశకవస్త్రములును మీనాంకునకున్
మగువలలపనంబులు గను
లగు నుచ్ఛిష్టత్వ మంట దప్పదు సుమ్మీ.

క. అని ధర్మశాస్త్రసూక్తులు
మనుముఖ్యస్మృతులు సెప్పు మానిని యింక న్
వనమోహనము మాని సనక
నను మన్మథకేళి నేలు నాప్రియు వేడ్కన్.

క. నారీమణి యవ్విధంబున
నారథమును గూడి నిజమనోగత మొనగన్
దారసిలి కౌఁగిలించెను
మారశిలీముఖభయంబు మదిఁ బో నెసఁగన్.

వ. అంత.

సీ. ఆత్మహస్తమునఁ బాంచాలిముఖబిసాంబు
లబ్ధపలమూలంబులఁ బాసివోవ
దల మునచెమటంబు గొట్టలమితోఁ జెన్నొంద
సలిలభాగంబునఁ గలుగఁ జేసి
జమిలిరేఫలకు దీర్ఘము లిచ్చి నైచ్య
భావంబుగా దాస్యనామంబుఁ జేసి
మానిదుర్లభమైనమణితమంత్రరవంబు
శ్రవణసంగతి రహస్యముగఁ బలికి
నెమ్మి రతిదేవపూజాక్రమమ్ము దెలిపి
యఖిలసంస్కారములు నిటు లాశ్రయించి

[illegible] [illegible] మానవుని
[illegible] [illegible] వరించె.

క. పలుకఁ [illegible]
[illegible] దేవదేవ [illegible]
[illegible]
[illegible] నాగవాగ్ధను.

క. కాయజుఁడు [illegible]
కాయజుఁడు [illegible] లోన
[illegible]
[illegible] నంత ధరిత్రిన్.

గీ. మున్ను [illegible] హృదయుఁ
[illegible]
విప్రనారాయణునకు [illegible] దినురతి
నీల [illegible] గడచె.

వ. ఇవ్విధంబునఁ [illegible] గడచినయనంతరంబున నామా
[illegible] సవిప్రనారాయణుండు.

సీ. [illegible] మాడఁ జలి [illegible]
[illegible] గాఁచు
[illegible]
[illegible]
[illegible] యంగములు [illegible] చేయు
[illegible] మినుపపిండి
[illegible] పిండి [illegible]
[illegible]

జలకి మాడించి మడుఁగువల్వలు ధరింపఁ
జేయు శిర సార్చుఁ గ్రొమ్ముడి సేయు విరుల
సరులుపైఁ జుట్టి తిరుమణి చాయఁ గొనిన
దాఁక నిలుచుండు నెదుట సద్భక్తిఁ బూని.

వ. ఇట్లు నిజసేవాపరాయణుండగు నవ్విప్రనారాయణుని మహాభి
రేకంబుఁ గనుంగొని జనితామోదంబున నవ్వనితామణి తనమనంబున

ఉ. వైపరి తొంటినైష్ఠికపువర్తన లన్నియుఁ గట్టిపెట్టి తా
నాపరిచర్యఁ జేసెడు దినంబును దాసని దాసగీతి నే
నీపరిపాటిఁ దార్చ నగు నింటికి నీవిఁ దటాలున మత్ప్రతి
జ్ఞాపరిపూర్తియయ్యె నిఁక జాడ్యము సేయుట నేమి యిచ్చటన్.

వ. అని తలంచి యవ్విప్రనారాయణుం గనుంగొని యవ్వరారోహ
యిట్లనియె.

క. సామి యలకించినుం డిట
నే మీతిరువడిహా లాశ్రయించుట విని పు
త్రీమోహంబున ముప్పది
యామడ మాయమ్మ వచ్చినది నను జూడన్.

గీ. వచ్చి యిప్పుడు మాయప్పవద్ద నున్న
దంచు నీప్రొద్దు వింటి నేఁ డటకుఁ బోయి
యెల్లి వచ్చెద నిక్కడఁ దెల్లవారిఁ
బోయివత్తునె యనుడు నబ్భూసురుండు.

గీ. జల్లనియె గుండె ధాతువు ల్వల్లటిల్లె
మొగము పస చెడె దేహంబు బిగువు సడలె
స్వాంతము గలంగెఁ జేకాళ్ళ శైత్య మొదవె
నొడలు చెమరించె మఱుమాట వెడలదయ్యె

వ. ఇట్లు గూర్చుండి పల్లవి వివర్ణవదనుండై మూర్ఛిల్లిన యట్లుండి కొం
డొక సేపునకుఁ దెలిసినది చెప్పిన దప్పికిఁ బానీయంబు లాని సేదఁ
దేఱి స్వదయింగనుంగొని దీనాలాపంబులు నిట్లనియె.

గీ. నీవు నీవారలును జేరి నేఁడు పోవు
నేఁడు వచ్చిన నాయింటి నేలు వాఁడు
జాలి నిను బాసి యుట్లుగా నోర్చుగాంగ
నేను వచ్చిన నెంతైన యింటి కనిన.

క. ఏ వేళను మిమ్ము గన్నవ
దేవర చేసిన గతి తెగునటి నాఁడు నే
సేవింపఁగఁ బనిపినయెద
భావింపఁగ నింతగంటి భాగ్యము గలదే.

—♦ సత్యవానుండు దేవదేవి యొంటికిం జనుట ♦—

క. వేంచేయుఁ దప్పి తెలిసి ప
వించక మోహమునను మనసు నిగ్రహ మూర్ఛం
జెంచెల్ల ముడిఁగ నొయ్యనఁ
బంచప్రాణములు డింగపాటును బొందెన్.

వ. అంత.

ఆ. ఇనుపగలవ నొగ్గు యుక్కు నిక్షేపించి
కంపగ్రిందఁ గొన్ని కలపమాటి
చేదఁబొక్కఁ బోదను చెర్చి భాండంబుల
గోఁతుసిల్ల మఱుఁగులోన నుంచి.

చ. వటుఁ డపు డాత్మమందిరక వాటము పాటముగా ఘటించి వె
ల్పట నొకత్రాటఁ గట్టి పదిలంబుగఁ దాళము పెట్టి తోఁటవా
కిట బలుగాడికి స్గ్రడ బిగించి వెలిం బలుకంప నాటి ది
క్కుటముగఁ జంక నద్దిరిపిగూడ ధరించి సరించి వెంబడిన్.

సీ. శ్రీవైష్ణవులు నిరీక్షించిరా తిరుమణిఁ
దుడిపింతు రన్నట్టి జడుపు మాని
స్మార్తులు చూచిరా సభఁ బరిహాసంబుఁ
జేయుదు రన్నట్టి సిగ్గు విడిచి
బాంధవు ల్వినిరా యపఖ్యాతియుఁ జేసి యుల్లు
చేరనీ రన్నవిచారం బుడిగి
ప్రభువు లెఱింగిరా యభివాదసమున స
న్మానింప రనునభిమానము విడిచి
వైష్ణవముఁ బట్టి తిరుమణివేషముఁ జెఱచి
బ్రహ్మచర్యంబు జాడెముపాలు చేసి
విటజనోచ్ఛిష్టమైన యాముద్దుకీలువేశ్య
యింటను నతండు బ్రాహ్మణ్య మంగళము పాడెను.

క. తోయజభవకులుఁ డాగతిఁ
గాయజబారిఁ బడి కాముకవ్యాకులతో ల
జ్జాయనుమాట నిజంబుగఁ
బోయెం దోడుకొని వేశ్య పోయినదారిన్.

వ. ఇవ్విధంబున నవ్విప్రనారాయణుండు కురంగనయనం బిలుచుకొని శ్రీరంగపురంబునకుం జని యందు.

—♦ వేశ్యవాటికావర్ణనము ♦—

సీ. వారటధ్వజధనుర్జ్యారటద్భృంగ ఝం
ఝూంటఝుంఝుంక్రియాసంకులంబు
లంజకావిటమనోరంజకస్ఫుటవచ
శ్శృంఖలీసంభ్రమోజ్జృంభణంబు
క్రుద్ధవేశ్యాంబికారుద్ధనైజప్రియా
యల్లకావలుకల్పల్లవంబు

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ముల [illegible]

సీ. [illegible]
[illegible] వారు
[illegible] సమస్య
[illegible] వారు
[illegible]
[illegible] వారు
[illegible]
[illegible] వారు
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ముసను.

సీ. [illegible]
[illegible]
పుత్రి [illegible]
[illegible] తుదిము
[illegible]
[illegible]

బారుసువీరాములఁబిట్టుచుఁ బచ్చిపసపున
మేదించి మూఁపునఁ దే మోటుఁగను పిట్ట
శునకములు దేటి తమదిక్కు నమ్మి నెగడఁగను
వయసుతోనుండు రవ్వక పాటకులును
మానశరభుక్తనిర్ముక్తశునక పాత్ర
భాజనము లైనవృద్ధవేశ్యాజనములు.

సీ. కట్టువర్గము లమ్మగాఁగిపుట్టంబులు
తిలకంబు పూఁతచందనపుఁ బట్టి
కంఠభూషణము లక్ష్మీదేవిపాదాలు
భోగవిత్తము సాలిగ్రామకోటులును
లారాధ్యదైవతం బంబికావాఙ్మూర్తి
యత్యగ్రమద్యంబు నిత్యసేవ
శ్రవణీయసుఖగోష్ఠి బవినీలసంగీత
మెల్లారసివసత్తు లిష్టసఖులు
నగుచుఁ దముఁ జూచి విటజనుల్ నవ్వుచుండ
నందనలకంచచాయకమందిరములఁ
గాచుజాగిలములు పోలెఁ గాచి యుంద్రు
వేశ్యమాతలు తద్వారవేదికలను.

సీ. చిట్టికుంకుముబొట్టుఁ బెట్టి నెన్నుదుటికిఁ
గెంపారుపూఁత చెంద్రంపబొట్టు
జమిలిము త్తెంపుఁ గంఠసరి బాల్ని మెడకును
దట్టంపుఁదోలుపాదాల షేన్లు
వలిపంపుసన్నచల్వలు గట్టి మేనికి
మాతపుట్టపు వెట్టి మొలబట్టి

కస్తురి [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

వ. ఇట్లు [illegible] ప్రకారంబులఁ గనుంగొను
చు [illegible] దేవదేవుపురస్సరంబుగాఁ దదీయగృ
హంబుఁ [illegible].

సీ. సకల [illegible]
[illegible] పురుపుఁ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] పుఁ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
పంజర [illegible]
[illegible] ముసను.
దేవదే[illegible]
[illegible]
[illegible] దం[illegible]
[illegible]యును.

క. అటు దేవదేవి ప్రియవ్రతు
విటుఁ జేసె నటన్న పూర్తి విప్రనద్వేష విశ్రా
ర్పటికగతి దాసురాలై
తటుకున నయ్యవ్వ లంచితసుగుణ భాసన్.

క. కుందంబుల నలుగడియర
విందంబుల నరసి రంగవిభుపూజకు నా
నందంబులు సేయుదు నను
చందంబున నేగుదెంచె శరదృతు వంతన్.

—♦ శరదృతువర్ణనము ♦—

సీ. కార్తిక చంద్రవిస్ఫూర్తి నక్షత్రముతోడఁ
జంద్రికామందహాసంబుతోడ
హరిదంతరాచ్ఛ విస్ఫురదంబరముతోడ
విమలకల్హార నేత్రములతోడఁ
దారావళీస్వచ్ఛహారావళులతోడ
నతులరాజహంసగతులతోడ
నభ్రవిభ్రమకళాదభ్రమధ్యముతోడ
నమలకోమలపదాబ్జములతోడ
వితతసత్కాశచామర ప్రతతితోడ
సకల కవిరాజ సంస్తుత్య వికలుష్టక
జీవనస్థితి నెరసె నానావనీత
లముల శారదసమయవిలాసలక్ష్మి.

వ. ఆసమయంబున.

సీ. ప్రచుర శైత్యము యొకచోటఁ బాటీరకర్పూర
కస్తూరికాదులకమ్మతావి
దంటగా నొకచోటఁ బిండివంటలవెంటఁ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

వ. [illegible]

ఉ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

క. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

వ. ఆసమయంబున.

సీ. [illegible]
[illegible] ప్రభూత
[illegible]
[illegible] సద్వర్గ తనచేత
[illegible]
[illegible] పాలి

యజ్ఞాతగోత్ర నామాకార నిజతాత
యుల్లంఘితాశేష సమానుముపు మేశ
జైత్రహృజ్జన్య సన్యస్త శస్త్రజాతి
కలుషవిశ్వాతిరస్కృతి జ్వాలదాప
పరుషవాచాట్భటీ సముత్పాద్యమాన
దీర్ఘనిర్ఘాత యాద్దేవదేవినాతి.

గీ. విత్త మీ లేనివిటకోటి వసం మీరె
విరహపరితాపమును జేటి వలల నేచి
మదనధాటి యనంఘుం బేరొదవి వెలయు
విపులమై రేయుమణికి మావృద్ధగణిక.

గీ. ఊరి వేశ్యల కెల్లను వారివారి
విటుల పండుగతగవు లంపుటలు మూని
విప్రనారాయణుని విటవృత్తిఁ దమకు
నీవి లేకున్కఁ గని దేవదేవి కసిరెను.

క. తమ్ముల వల పంటకుండఁగఁ
గ్రమ్మి విటులఁ గలయనేర్పుఁ గఱపెడు మనసా
గొమ్మరొ తామరపాకును
గుమ్మరిపురువులును బరమగురువులు సుమ్మీ.

వ. అని విప్రనారాయణుగుఱించి.

క. చక్కఁదన మెంత గలిగిన
రొక్కమునకుఁ గాని వల్వరు మసంగు జనుల్
రొక్కములు బోలె లాతని
చక్కఁదనం బేమి చూచి సకియా వలచితో.

క. నవమదను నైన మెచ్చవు
తవిలితి వీయలవబోడితలకు వలచితో

ధవళాక్షి నీనిద్రవేళ
బొప్పలకు వలువిడిచి పిల్లసిగకు వలచితో.

ఆ. రమణి యూరకుండ తెగువరంగ బెరగుచుండ
లనుచు విరుగ మాట్లాడుచు జనులు
నీకు దేవదేవుడని చెప్పు వలవంచు
కొనగ వలసె నాకు గువలయాక్షి.

ఆ. పాత్రపేరు బెట్టె నాకు పేరును బెట్టె
పిల్లికూనపేరు బెట్టె యూరు
పెళ్ళి లేదటంచు పల్లెను పాపగలు
పాలు పిండు దొరకు బాలు బాలు.

ఉ. వేసవి యేమనంగ నీకు నెప్పుడు బాలుడు చేత సంటిమా
దాసరి బుట్ట కుట్టి మాసిన ధావళి ధట్టి యుం గావి కాస మీ
కేసరి మస్త్యము సన్నగిల్లి నిండ ప్రబంధ పాటి నోయ్యా నీ
దాసరి నేసటంచు వలదా సాకేతలు సవ్వడు డంగరా.

వ. అనిన దర్భ గారవించు తల్లి యుల్లసిలెను.

క. పొదిపప్పయు నేనును బ
ప్పుడ మాడినకోప మానే దెప్పిరి నిండ నా
కోదవవని దీంత నిండ నీ
కోదవయు ముప్పు దప్పి నాయమున కనియెన్.

ఆ. తెలివ నేను నాగు మంచ కుండగ గాక
చేరవ గానుము నిల్లు చేర వశంబె
పలువ దేవు దిట్టు బరువడు నాకు నీ
యాలువ దోంగ గోసి యాలువ జూతు.

క. ఇట్లు మూడు నా ప్రలాపము
విటులం గోపించుట నాదువిద్య మొదల నీ

వటుఁ డేమి భ్రాంతి నాఁడుం
ర్భటికిఁ భూతాలు బెదరి పాఱుచు నున్నాను.

క. వచ్చానకు లేదనంగా
నిచ్చుటకే తెంచి యాతఁ డిచ్చిన మేటి
వచ్చినది లాగుకొనినఁట
చోచ్చో యనిపింతు నిదియు సూ మతి మాసమునఁ.

సీ. పసపుఁ బిండియు సగపాలు సూర్గ్యపుఁగా
బొట్టుపై ఁగ్రదంపు బొట్టు పెట్టి
క్రొత్తకమ్మలతోడి ఘనలమ్మ పట్టెఁడుఁ
గట్టి పిప్పాగా రెండు కట్టు గట్టి
మేలిమి పైడిపాగాల సంగతిని వ
ర్తన మాడు పెద్దపోడాఁ బుట్టి
కప్పుపయ్యెద క్రిందుగా జాఱుచనుఁగోఁటు
పారి బొట్టుకడుపుపైఁ బొరలఁ బెట్టి
విప్రనారాయణోచ్చాటవిధికి దేవ
దేవి యంపిన మంత్రశక్తియును బోలి
సోలుచును వచ్చె మధుమదాలోలవిహ్వల
వివిధమాయాప్రభూత యవ్వేశ్యమాత.

వ. ఇట్లు వచ్చి నిలిచి విప్రనారాయణుం గనుంగొని.

ఉ. అల్లునియమ్మగారి కిపు డాఁకలి గాదొకొ గుంటి కేటయుం
జిల్లర వెచ్చసచ్చములుఁ జీరలు సంపద తోడి వేశ్యకాం
డ్రెల్లను బంపుగ స్సగవు లీయఁగఁ దాఁకి తలంప సిగ్గు చేఁ
జెల్లుగ రొక్కమీక ధరఁ బెట్టురె వారసతుల్ వివేకవల్లభా.

సీ. నీపట్టుతిరుమణి నీతిరుచూర్ణంబు
గణికకు వెండిబంగారు లౌనె

నీపుత్త్రు [illegible] నీదాపు నేస్తము
లెల్లర [illegible] బట్టుమీఁద [illegible]
నీయాస్తి గాదయు నీసొమ్ము [illegible]
నెల్లను బాదుగ నేఁడు [illegible]
నీనేల భాగ్యంబు నీసంపదలు [illegible]
[illegible] గాలు [illegible]

[illegible] నాళీకాక్షు [illegible] యనుచు
[illegible] నీవస్త్రము [illegible]
మొదలు [illegible] నక్కు [illegible]
[illegible]

♦ [illegible] ♦ —

వ. అని మఱియు ననేకప్రకారంబుల నమస్కరించుచుఁ గర్ణకఠోరంబుగా
నుచ్చైస్స్వరంబుల [illegible] నంత

గీ. నిశ్చయమ్మతఁడు గనక యాత్మపుత్త్రుఁడైన
యది సులభమున మొనసెంచ నిష్ఠవేళఁ
గోరి కేల ద్రావి యెడఁ జేయఁ [illegible]
మానవోత్తము లెంచినట్టి స్వభావ మరయ.

ఉ. శుద్ధయశాస్త్రుఁడా గిరి యసూయపుమోహము సిగ్గదింత లే
కుద్ధతలీలఁ జాలఁ బరుషోద్ధరణంబుల గాతు లాడెనుం
బుద్ధి గలంచు సత్వ్యపతి పోవృట గార్గ్యుఁడు పోవకున్న నీ
వృద్ధపితాదికి స్వలయు విత్తము నాఁటి యెంకఁ గల్గెడిన్.

క. దూరగ లంటఁ గోరిక లంట మంత్రి
యాతులు వేశ లంట గోత్రియు లంట యవినాకు
నేకుంటుట తప్పంటట
పోకుండుట నీతిగాని బుద్ధిఁ దలంపన్.

వ. అని నిశ్చయించి.

చ. కరమున బ్రాణికుంచికయుఁ గంబళి మాంసమునం బోఁ జంకనైఁ
దిరిపపుగూఁడయు న్గాని తనీయుని నాసను నిగ్గనింది గొను
వ్వరు దనుఁజూతురో యనుచు [illegible] స్రమవస్త్రయై
యరిగె నతండు [illegible].

వ. ఇట్లు చని యం దొక్కెడ [illegible] నేగుదెంచి తన
మనంబున.

చ. జనని ధనాశ నిట్లు విరసంబులు [illegible]
ల్వినుసుమీ యొకింతయును వీనుల [illegible] దేవదేవి యు
వ్వనిత యెఱింగె నేనియు నవశ్యము [illegible]
ల్వను జెలిఁ బుచ్చునో మఱిఁ గలంక [illegible] నో.

వ. అని మఱియును.

క. ఆరీతిఁ బ్రేమ గల్గిన
నారీతిలకంబు రాదె నా వెంట త తే
దారీతి యింక శంబర
వైరీతిఁ దరించునట్టి వల నెయ్యదియో.

గీ. సతికిఁ బతికి సమానమై జరగదేని
నిరయమున లేదు వలపంతనిగ్రహంబు
సతికిఁ బతికి సమానమై జరగెనేని
స్వర్గమున లేదు వలపంతసౌఖ్య మన్న.

చ. తలఁచిన నిద్ర రాదు చలి దార్కొను మోహమెలంగ నీర నివ్వరిం
బిలిచిన గుండె జల్లుమనుఁ జేష్టలు [illegible] వేదన
ల్నిలిచిన చోట నిల్వ ధృతి నెక్కొన దక్కట రంగరంగ తా
వలచినయింతిఁ బాయువగ వచ్చునుమీ పగవారి కేనియున్

ఉ. [illegible] ముల్కు [illegible]
[illegible]
[illegible] నాడు [illegible]
[illegible] జమా.

తే. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

గీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

మ. [illegible] వ[illegible]ంచుపు
[illegible] కేల [illegible]
[illegible]
[illegible] సౌభాగ్యదామోదరున్.

క. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

సీ. [illegible] గల్పించి
[illegible] కేల [illegible]
[illegible] గంధ [illegible]
[illegible] కేల [illegible]

బాలముగ్ధలకు నైతమును బుష్పఁ గన్పించు
శ్రీగంధమును కేల చేర్చు గాఁగు,
బుట్టక్రోవులనైతమును దేవ గంగాంబ
గేదంగి కేల గన్పించు గాంగు
ధర నిరక్షరకుక్షుల ధనములఁ జేసి
విద్య గలవారి నేల సిరిగ్వములఁ జేసి
బ్రహ్మాసన సేవ కతన సర్వాగ్ర నాఁడు
పుడమి వర్ణింపరనిపులఁ జెప్ప జేసిరి గాన.

ఆ. తమకు నేమి త్రవ్వ తలఁ కష్టి గనుఁగు లే
యుర్వమనుజు లేమి గొలుసఁ గ్గ గన
నింగి వారసతుల నిర్మాల్యకలఁ జేసి
పుడమి మాతృభూతములఁ సృజించె.

క. నల్లి గలశయ్యానిద్రయుఁ
జిల్లి గలఘటంబునందుఁ జేర్చఁ గిడుగు
దల్లి గలవేశ్యఁ దగిలిన
పల్లవుసుఖములును జాగ్రత్తపెట్టసుఖము యంతే.

క. లతకూసలు జవ్వనమున
వితతంబుగ వార్ధకము ప్రవేశం బైనస్
శతకంచుకంబు లూడ్చిన
కృతక ఫణుల్ వారసతులు కేవల మరయుస.

సీ. ధనము కొప్పెరదండఁ బెనుభూతమున్నట్లు
గంగదరి మొసలి గాచినట్లు
రసకూపమున సంటి రాకట్టు గట్టినట్టు
మొగిలిపుష్పమున ముండ్లు మొలచినట్లు

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

క. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

గీ. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

గీ. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ఆ. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

మ. నిల దీయంగము రంగనాథ నరి మేను నిన్నెఁ జేసి స్వస్తిసా
సలిలాగ్ని శ్వసనాభ్రతత్త్వముల నా నాఁ బ్రాఁతన్న నన్నిగ్గరఁ దా
య్యలిఘుర్మాంబుల నింకి నేత్రములఁ గీలాలమ ప్రాణములనుఁ
జలజాతేక్షణ మేనిలోనిబయలున నాయుష్యు నాయునుపనే.

-♦ విప్రనారాయణుఁ డాపన్నుఁడై శ్రీరంగనాథుని స్మరించుట ♦-

వ. అని ప్రార్థించి యాపదోద్ధారణ బిరుదు నారాయణస్మరణంబు శరణం
బని నిటలతటఘటితాంజలి స్తుతియింపఁదొడఁగు.

ఆ. రంగ రంగనాథ రంగేశ రంగేంద్ర
రంగశాయి యో పురాణపురుష
నీకృపావిభూతి నీబంటుబంటుల
పాదధూళి మీఁదఁ బరఁగఁ జేయు.

సీ. అక్షీణ కరుణాకటాక్ష వీక్షణ రమా
రక్షితాపాంగ సారంగవిభుని
బర్హిముఖాహార పక్ష్యాహారగరు
ద్రథసారథ్యాను తురంగవిభుని
శయనీభవత్సహస్రఫణామణిప్రభా
రాజిరాజత్తమారంగవిభుని
బహుముఖబ్రహ్మాండ భాండకాండాంతశ్చ
రాచరావలి బాహ్యరంగవిభుని
మానసంబునఁ దలఁచెద మన్మథప్ర
హారు సంతాపితాభీరచారుభీరు
బృందసహకేళిధామ కళిందజాత
రంగ రంగద్విభుని శ్రీరంగవిభుని.

వ. అని వేఁడి తలంచిన.

సీ. శరణాగతావన స్ఫురణాసముల్లస
ద్గుణాకరాప్తకింకర సుభగుండు
కమలాకర [illegible]
[illegible] విభుండు
ప్రపదాన [illegible]
[illegible] విభుండు
[illegible]
[illegible] ప్రభుండు
[illegible]
[illegible]
రంగ [illegible]
రంగ [illegible] శ్రీరంగధాము.

సీ. [illegible] పుణ్య
[illegible]
నామంపు [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] దంబు
[illegible]
పసపుఁ గౌపీనమును బచ్చబట్టు [illegible]
సమరఁ [illegible] ప్రాయమున మున్ను
జగతి బలి వేఁడినట్టి వేషము ధరించి.

క. సారమణిఖచిత మగు బం
గారపుఁ దనగిన్నె వారకాంతకు నొసఁగెన్
శ్రీరంగదివ్యధామని
హారుఁడు స్వామి [illegible].

శా. కల్యాణైకనిదాన దానవజనస్తు[illegible]
త్రైల్యేంద్రప్రవితాన తానవ ముని[illegible]
హల్యాశాపదీప దీనజనర[illegible]
సల్యాగర్భనిదాన దానవ[illegible]గ్రామణీ.

క. బర్హితురంగమ జనకస
మర్హా ధనుర్దళనయాభిరామా [illegible]
నిర్హేతుక గౌతమముని
గార్హస్థ్యా పాదపాదకమలపనోదా.

మాలినీవృత్తము. ఉచితసుఖతరాగా యుద్ధ[illegible]రంగా
పదవిమలితరంగా భవ్య[illegible]సంగా
విదితకపితురంగా విప్రమానానురంగా
ప్రదరసిధినిషంగా భక్త[illegible]నుషంగా.

గద్య.

ఇది శ్రీమదాపస్తంబసూత్ర భారద్వాజగోత్ర పవిత్ర శ్రీరామచంద్ర
కరుణాతరంగితవైభవ సారంగు నృసింహమంత్రిపుంగవ
తనూభవ పరిచిత భగవద్భాగవతకైంకర్యవిధాన
తమ్మయాభిదాన ప్రణీతంబైన నైజమునీ
విలాసం బను మహాప్రబంధంబునందుఁ
దృతీయాశ్వాసము.

శ్రీ

వైజయంతీవిలాసము

అను

విప్రనారాయణచరిత్రము.

—:: ద్వితీయ ::—

ద్వితీయాశ్వాసము.

క. శ్రీత్రిభువనసంస్తుత
పాత్రా మానవప్రసన్నభావవిరాజ
ద్గాత్రాపరిపాలితాశ్రిత
మిత్రా మునిచిత్తధామ శ్రీరఘురామా.

వ. అవధరింపుము ముద్దుదేవదేవిగృహాంగణంబు బ్రవేశించిన సతనిం గనుం
గొని యుత్కోత్కమాతి యిట్లనియెను

ఆ. ఎంతనుండి వచ్చె నవ్వరాయనప్పు పే
రేత్రి యింతఁదాఁబవేమి యనిన
చేర్చ్యమాంత గనిగను విజనమాంత్రయా
స్ఫతివడుగును శాంబగీవడుగును.

ఉ. ఓయువతీ నేనిప్పుడని యింటను సత్యంబుగాను విప్రనా
రాయణునాగ్నశిష్యుండను రంగఁడనువాడ పేరు మాకు నేఁ
డాయన పంపినాఁ డకనకయసగ్రాసువస్తుప్ర కొమ్మ యందుకొ
మ్మా యని గిన్నె నిచ్చె చెడనూయుల వెల్లికి లంచతల్లికిన్.

చ. సతతము బ్రహ్మరుద్రసురసంయమిముఖ్యుల నాత్మమాయమో
హితులుగఁ జేయుసామి పెలయింతిని మోహితఁ జేయలేక బ్రా

కృతజనుఁడట్లు తాను వసగిన్న [illegible]
మతకరివేశ్యమాత నెపమూయ [illegible] చూచెన్.

వ. ఇట్లు గిన్నె నొసంగినఁ గైకొని [illegible] యమ్మ తన్ని
నంతర్గృహంబునకుఁ దోడ్కొని [illegible] స్థానం
బున సుఖాసీనుం జేసిన.

గీ. జాలవల్లికతోడఁ [illegible]
నాకులును [illegible]
గప్పురముఁ [illegible]
నెదుటఁ బెట్టిన [illegible] లనిరు.

క. ఓకామిని విడె మేటికి
మాకు సదాబ్రహ్మచారి [illegible]
న్నా కొసఁగరాదు మేమును
గైకొన నుచితంబె యనిన [illegible].

క. మీ రొల్లకున్న మీయయ
గారికి నిండనిన నతఁడు [illegible]
వారికి నిచ్చుట మా కప
చారము వారలును బ్రహ్మచారు[illegible] గదే.

వ. అనిన వేశ్యాంబ [illegible].

సీ. మఱ్ఱాత వోలె మా పసుపు మా గృహము [illegible]
వెఱ్ఱితనాలు మానవని వేశ్య [illegible] సింటనుండి దాఁ
జెట్టునఁ గోపగించుకొని చెప్పఁడు చేయఁడు తేచి [illegible] మీ
వెఱ్ఱియగారు మంచిగురువే కలిగెం [illegible] చెప్పునో.

వ. అలుకలు చాలు రమ్మనవయా నాయనగారిఁ దమ్ముమ్మ కింత బ
ల్మిలకుఁ బనేమి తాఁ దొలఁగి పోయెనయ్య పెరటినుండి పిలయుఁ

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] నేను [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] దానితో [illegible].

క. నే [illegible] [illegible]
మా [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] మా [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
మా [illegible] [illegible] [illegible].

క. వారిపుడు [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] మా
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ఉ. ఏదియు [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] తా
నాయన మీకు [illegible] వచ్చి [illegible] [illegible] దా [illegible]
పాయత నున్న [illegible] [illegible] సేయునుం [illegible]
మాయమగారటంబు నలమాయులమాల [illegible] [illegible].

క. దయ [illegible] రంగే
[illegible] దాసుప్ప నిజశ్రీపాద
ద్వయముం దద్వ్యాఖ్యాగారము
[illegible] [illegible] గా [illegible].

గీ. [illegible] [illegible] [illegible] సంత సత్య [illegible]
పసిండిగిన్నియుం బూంచి [illegible] కీడ
[illegible] మసలం [illegible]
[illegible] నున్నయది [illegible] యరుదు.

క. [illegible] పసిండిగిన్నియుం
గన్నారం గనియు [illegible] [illegible]

బన్నారీమణు లపు డది
సొన్నారిం బిలిచి తెచ్చి చూపించుటయును.

గీ. అతఁడు నది చూచి దానిపై వితత మైన
శంఖచక్రాంకముల విలాసంబువలన
దేవధన మాటఁ దెలిసియుఁ దెలియనట్లు
గిన్నె మేలైన దిది పదాఱువన్నె యనెఁడు.

క. మీ వెలఁది కూడఁ బెట్టిన
రో వెలఁ జేయించుకొంటిరో మీ కవనో
రో వాఁటున నిడిరో విటులె
తా వెట్టిరో యనిన వేశ్యతల్లి యతనితోన్.

సీ. మా దేవదేవి సహోదరియును దాను
నిఖిలేశుఁ డగు చోళనృపతిఁ గాంచి
యాతనికడ గీతికావళుల్ వినిపించు
నవ్వేళ నోడ బీహారి యొకఁడు
నృపతికి గిన్నెఁ గానుక చేసి పోవఁగిన్న
సంగీతవిద్యాప్రసంగి వెళ్ళ
వచ్చినదగుట సర్వసుమతీనాథుండు
నుచితజ్ఞుఁడై మాకు నొసఁగ నిలిన
దానికపటోక్తులకు నట్లు తప్పదనుచు
వాఁడు మెయికొని యేదాత యాఁడు మీఁకుఁ
గోరినపదార్థమని తాను వారిఁబొగడి
బాహిరంబున నాపశ్యతో వారుండు.

వ. తదనంతరంబ.

క. పీఠము గంధమునిడి యా
నాడింధము నరిచి తజ్జనని సుతతో నో

[illegible]
[illegible]

గీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

గీ. మండగుడి పేర [illegible]
తండ్రి [illegible] గడించి
[illegible]
కలవొ యున్నయు నోయ్యన వలయుఁ గొనఁగ.

వ. అని యతఁడు మగుడం బిలువఁ దలంచి.

—♦ విప్రనారాయణుండు [illegible] వేశ్యమాత కావేరిం బుచ్చుట ♦—

క. శ్రీరంగిఁ బంపుదమొ మన
గౌరిం బంపుదమొ యాశికం బుత్తము కా
వేణిం బంపుదమొ యు
ల్లాళిం బంపుదమొ యని తలఁచి వారలతోన్.

క. ఆరయ సమయోచితవా
చారచనప్రౌఢిమగుణుల సడిసన్నది వా
వేరియ [illegible] గడి
దేరినయది పంపవలయు దీనిని యనుచున్.

సీ. గమకింపుచమరివాలము లొసఁగీలించి
యుప్పరంబుగ నోరకొప్పు దిద్ది
నాభినామంబు నన్నడుమఁ గస్తురిరేఖ
మోసుగాఁ జూపటు మోయఁ దీర్చి

తాటంకవలయమాణిక్యములు [illegible] నప్పున్న
లవతెంపగ [illegible]
ముడుఁగుఁ జంగాపిపావడ [illegible]
[illegible] కుప్పెలు [illegible]
మొఱుఁగుఁదీఁగయుఁ [illegible]
దండతాయెతులును [illegible]
కేల గాజులు గొడ సరాలు [illegible]
ప్రేమఁ [illegible] సేసి [illegible] చేసి.

వ. అప్పు డమ్మానవతి యిట్లనియె.

గీ. ఏమనవు కోపగించుకొం [illegible]
పొమ్మనిన నట్లు దానిచెంత [illegible]
తోఁటలో నున్న వాఁడెట [illegible]
సమ్మతిలఁ బల్కె యతనిఁ దోడ్తెమ్మనంచు.

క. అమ్మాటకు నది యిట్లను
సమ్మతి కాకేమి పిలువ సమ్మతిగాదా
రమ్మనియంటేఁ జాలును
బమ్మఁడు నావెంటఁ బెట్టపరుగున నమ్మన.

క. వలపుఁ గలయంటుగానికిఁ
బిలుపే దేవేంద్రపదవి ప్రియురాలు దను
బ్బిలిచె నను వార్త విన్నను
నిలిచినచో నిలువనేర్పునే నిముసంబున్.

వ. అది యెంతపని యిప్పుడే తోడి తెత్తునని చని యమ్మిత్రవరాయణుం
గనుఁగొని యిట్లనియె.

గీ. తాంగనవలె వచ్చి యున్నట్టి తెలిసినావ
దేముడూ భావగాను పద్మాము కోప
గిందినాడులు గాక బళ్ళ మందినాడు
నేను నంతాను మునలేపడుచు నిజేశ.

ఆ. అప్ప దేవుడవని యాగు నీప్పుడె నిన్ను
పోవ దేవదేవ వేగిరి మునులు
దక్షి గోపగించి తనుడు చెలువమునకు
నంపు మన్న నిన్ను నంతపోవ.

ఉ. ఎక్కడనుండియో యిందుకు నేను నెంటనె వచ్చి యప్పు డే
డిక్కు న నిర్మలాలకు మది స్వర్గమున దేవుండా నీ
చిక్కుర యుద్ధమున నేలవచ్చిల్లల వాడలు నింతసేపు నీ
యుక్కున లన్నియు నడిక నేమో నటువచ్చితి తేది రావయా.

వ. అనిన నతం డిట్లనెను.

క. రమ్మన నా మాట వినవు నేను
చిమ్మట నిమ్మక నీకుం జెరుపు మాళ్ళి నే
యమ్మ నవ శ్వాస యూరిచె
నమ్మకమే వచ్చినావా నడియునా వధుమా.

క. మీరాయక్క పిలుపును నన్
మీ మమ్మేయుం బిలుపును నన్ మ్రొక్క లాడితినా
మీ తక్కు తోడ నేడుం
మీ దాక్షిణ్యము నప్పా సుదినా గావేని.

క. అని మాటయు మాటయు నిట్లని
గినవమాటలె యామనుకుం బ్రియసతి వార్తల నూ
తనతను బునరుక్తముగా
వినుచటి గామునులు మదికి వేడుక గాదే.

—♦ విప్రనారాయణుఁడు మరల దేవదేవియింటికిఁ జనుట ♦—

క. మధురములు సతులవలపులు
మధురంబులు సతులముద్దుమాటలు మిగులన్
మధురము తా వలచినసతి
మధురములు తదీయాధరామృతములు మాటికిన్.

వ. ఇవ్విధంబున శపథపూర్వకంబుగాఁ దన్ను వేఁడిన నవ్వనితకు
వినయసంభ్రమంబునఁ గంభీరవాగ్విభ్రమంబుగా సాంజలియై యిట్ల
నియె.

క. మాయక్క పిలువుమనియెను
మాయమ్మయుఁ బిలువుమనెను మాయయ్యయుఁ దాఁ
మాయంబికమ్మ యూనే
వే యిఁకఁ బదవయ్య యనుచు వేఁడిన నాగిన్.

వ. నావుడు నతండు తనమనంబున.

క. రమ్మనక పోదు తాఁ బ్రే
ర్యమ్మధికము దేవదేవి కది సహజంబే
యమ్ముసలి బేరజమ్మది
రమ్మని ననుమాట నమ్మరా దెప్పటికిన్.

ఆ. ముసలిదానిమాట వెస నమ్మి పోరాదు
పోవ కుండరాదు దేవదేవి
రమ్మనంగ దీని కెమ్మెయిచుఁ దనుఁ గా
ర్య మ్మటంచు సంశయమ్ము నొంది.

గీ. దైవయత్నము లేక చెందవు శుభాశు
భములు దైవంబుఁ బరిహరింపంగ రాదు
ప్రాణిప్రారబ్ధకర్మంబు దీనికేమి
కొంచ కైనట్టు గానిమ్మటంచుఁ జనియె.

వ. ఇట్లు పనుపుంపిన యాతని గనుంగొని దేవదేవి యిట్లనియె.

ఉ. ఆగుము మా[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] పోనగా
మా[illegible] [illegible] మాటను మా[illegible] ని[illegible]
నా[illegible] [illegible] [illegible] విను [illegible] గా[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

క. నాపేరఁ బెట్టి సిన్నును
నీపేరం బెట్టి సున్ను నిష్ఠురములు నా
చాపదుసుమును లాడిన నే
[illegible]జనంబులో [illegible]తును.

క. మొదలె సిన నేట్ల యోటుపై
ముదిముది పసఁ దప్పి కోపమున నాడిన సి
వది గురుతు చేసికొని యగు
గునునా నేఁ గాక యీమా గురులా పెరుస.

వ. అని యిట్లు దేవదేవియాభాషించినఁ దదీయాంబ పనుపంచి యిట్లనియె.

ఆ. సవ్వ చేసికొంద్రు నామాట కలుగదు
వృద్ధటంచుఁ బెద్దపెద్దవారలు
దేవరల్లమీఁను శ్రీవైష్ణవుల మాయ
వజ్జమాట లెగ్గు పట్టు దగునె.

వ. అని యివ్విధంబున సవ్వృద్ధపిశాచి యతిశాంతురాలై సాంత్వనవచనంబులు పలుకంగనుంగొని యాతం డంతరంగంబున నది యంతయు దేవదేవికిఁ దపమ్మం దనురక్తిగలుగుట నెఱింగి పుత్రిక నతిక్రమింపలేక ప్రియోక్తులాడుటగా భావించుకొనియె.

క. కేవలపైత్యభ్రాంతుఁడు
భావలయము తిరుగఁ గన్న పోలిక వసుఁడై

తావలచినట్టివానికి
స్త్రీ వలచినయట్టులుండదు చిత్తమునకు.

వ. అనంతరంబ.

గీ. విటశిఖామణియైన యవ్విప్రశిఖామ
ణికిని సంపెంగనూనెయు నలుఁగు నిడుచు
సంతసంబున శిరసంటి దాళింపు లాలిత్యముల
బోడితలమీఁదఁ దాఁగినవారి గోరుచుండె.

గీ. ఇవ్విధంబున శిరసంటి యుచితమార్గ
నంబు గావించి మానసమ్మార్గంబుఁ జేసి
మజ్జనం బార్చి చెంగావిమడుఁగు గట్టి
నామములు పెట్టుకొనఁ జేసి ప్రేమ నలర.

గీ. గంధకర్పూరకస్తూరికాదిశోభ
నాముల నలంకృతునిఁ జేసి యనంతరము తాను
శిరసు మజ్జన మాడి సద్భోగసమము
దీర్చుకొని తన్మనోవాంఛ దీర్చ నంత.

— బంగారుగిన్నె లేదని యర్చకులు జియ్యరుకు తెలుపుట —

మ. అట రంగేశ్వరునర్చకుల్ మునుముదం బర్చించి మధ్యాహ్నము
ప్పటినైవేద్యము వేళ దేవళములో బంగారుపుంగిన్నె న
ప్పటివోఁ గానక చంచలాత్ములయి లోఁ బన్నుందనం బాటగాఁ
దటసంస్థానము లెల్లఁ జూచి యొకచోఁ దక్కంగ లేకుండిరన్.

గీ. వారలును దేవళపుటధికారి యైన
జియ్యగారికి విన్నవించిన నతండు
నదరిపడి లేచి మఱియును వెదకనలయు
పట్లరసి యెందుఁ గానక పరితపించి.

క. గిన్నె లెఱుఁగ మున్ను దేవర
సన్నిధి నేఁ గంటి పిలిచెను సింగన్నే
కిన్నెపు పాంగంగలువచ్చెఁగ
మిన్నక లెఱుఁగాసవార ప్రముగ దరిణమును.

క. బడిపనులవారి నోళ్లు
గుడిసంబుల జాగనునఁ గొని చెక్కలఁగాఁ
బడిమూఁటఁ ద్రిదండంబున
నడుమఁ గుడి న్వారసింహ సూత్రసరణిన్.

గీ. ఇట్లు కోలాహలంబుగాఁ బట్టఁ బెట్టి
సింగ సందలి నచట సన్న్యాసక చేసి
ముమ్మర ప్పుసయూరి పేరమ్మ మదికెఁ
బుట్టె యుతేఁ జేసెఁ దలనర్గొట్టమునకు.

సీ. కాన ముక్కుపై నుండి కనుబొమ్మలకు నెళ్ళ
నాభినామంబు సన్నముగఁ దీర్చి
చవిచెంత కొరగ వేసిన కొంసిగనంను
తెల్లచెంగులబట్టు వెళ్ళఁ గట్టి
అనుగు వెళ్ళరు గంధముచు నాభినుండి
మూఁపులదాఁక బంగారుపూఁతఁ బూసి
చేతఁ గుదిక్కునఁ దోఁకచెంగు దూలఁగ
సిలికాసె చే హనుమంతుకాసె వేసి
గాఁడెన్నుఁ గత్తులు గుండును గడల నొంటి
ప్రతిష్ఠించము లమర ప్రక్కి కరముల
నొంటరులు గొల్వఁ దలపరి మంటపమున
సభవసించిన దండనాయకుని గాంచి.

వ. తీర్థప్రసాదంబు లిచ్చిన నతండు ప్రత్య[illegible] [illegible] [illegible]
వేంచేసిన ప్రయోజనం బేమి యని యడిగిన నతం డిట్లనియె.

గీ. అవసరము లెల్ల ముగియ నంతట నొక్క
రాత్రి పవళించు వేళ శ్రీరంగశాయి
యానవా లారగించు పదా[illegible]
బంగరపుగిన్నె పోగొను [illegible].

క. ఆసన్నత స్వామికి నిజ
దాసుండై [illegible] తెలవా[illegible]
జ్ఞానసిద్ధిఁ జేయఁ గో[illegible]
లో స్వామ్మ[illegible] నిన్ను [illegible].

ఉ. పోనిడ లేమ గిన్నెఁ గ[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
లోని యడంగి [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] బర
స్థానము సేయ కుండ [illegible] [illegible] [illegible]
వానియమం బటన్నఁ దగువారల [illegible] [illegible] [illegible].

గీ. ఊరఁ గల్గినయగసాలి[illegible] [illegible]
నింటివద్దికి నొండొరు [illegible]
లేయఁ బిలిపించి శ్రీరంగశాయి గిన్నఁ
దస్కరుండు దీసినట్టివిధంబుఁ [illegible].

క. కంచును రాగియు పెంచియుఁ
గాంచనమును మౌక్తికాదికము [illegible]
బంచాణమువారింద్లకుఁ
గొంచక కొనివత్తు రమ్మ్లకొనుటదుఁ [illegible].

క. అట్టి యది మాకు నెవ్వఁడు
నెట్టన నెఱిఁగించు నాతనికి నిచ్చద నేఁ

గట్టిన యారామపుఁబట్టి నీ
పట్టెగమునకుఁ బ్రమర మగఁడు నన్నుఁ జేయున్.

వ. ఇట్లు పెట్టెంబును గలుగొనాకారముల కెల్లఁ బ్రత్యేకంబుగా రహ
స్యంబునం జెప్పి పట్టియొసఁగె.

గీ. అంత వేశ్యాగృహంబున నున్నపాత్రఁ
గన్న యాగసాలిబిడ్డఁ డాగి నన్నపుద్ది
నేరతంబునఁ దలవరి కెఱుకచేసి
చనియె ఘనుఁడైన సుద్దుఁ గైకొని ముదమున.

వ. దానికిఁ బ్రమోదమానమానసుండై తలవరియు సన్నాహంబుఁ దరు
ణోదయంబున.

సీ. చలదభ్రపత్రికోజ్జ్వలదండకాండముల్
ఘల్లుఘల్లు మనుచు ముంగలఁ జెలంగ
ననుపారఁ జికిలి చేసినవిచ్చుకత్తులు
తపనదీప్తులఁ దళత్తళ యనంగ
హనుమదాకృతులు ప్రాసినకంచుటరిగెలు
కాళింమురవళిచే డాలు మించ
సదగుప్రోషులబ్రమాంత కదరి నహిక్కుల
నార్తారావముల వాయసము లరుగ
ముంగటను గుమకొమ్ము మిన్నంది మొరయ
గారచోరులగుండియల్ జల్లనంగ
నడవి కోలాహలంబుగా వేశవాటిఁ
జేరి యుష్టగ్రమునతలవారి గాంచె.

వ. అంత.

సీ. ఎంగమట్టపుఁబొంతచే మాలుగారుగోడలఁ
పై క్రింద నున్నపుఁబట్టెయలును

ద్వారబంధములు సిందూరంపుఁబొట్లును
గడపపైఁ బసపు నలుకులు
భిత్తిభాగమునఁ గ్రొన్ముత్తుసరులు
చూతాల మాలికాపుంజతోరణములు
తిన్నెపై నంబికాదేవిపాత్రంబులఁ
బూజ చేసినముద్గపుగ్రమ్మపుంగులు
గలిగి ఘనసారకస్తూరికాసుగంధ
గంధపుష్పాక్షతార్ఘ్యసంబంధవాసి
నవకలశభాసిగృహదేవభవనమూంది
తేందిరం బైనయావేశ్యమందిరంబు.

— ♦ దేవదేవియింటి బంగారుసింగారము ♦ —

వ. కని తదీయబహిర్ద్వారప్రదేశంబునఁ దాను నిలిచి పరిచారజనసేవ
హాంబు నంతర్గృహంబు [illegible] దగునాతఁ బనివిన జని యేగెను.

క. అందాలఁ దగినగృహంబుల
కందువ లన్నియును మెరుఁగఁగా నొక్కొకని
జందనపుమందసంబునఁ
గుందనపుంగోరఁ గాంచి కొని వని దానిఁ.

క. తలవరిమొనటం బెట్టిన
నలవేశ్యఁ దదీయమాత సగ్గిన్నియ నా
య్యాలకడకుం గొని చనఁగా
లలనామణితల్లి వారలకు నిట్లనియెన్.

క. ఇటు లేమి యెఱుఁగ నేమియు
విటుఁ డొక్కఁడు గిన్నె మాకు వేసకతోఁ దా
నిట దెచ్చి యిచ్చి యుంటను
వీడుఁడై యున్నాఁడు దగ నివేశింపవమ్మా.

వ. అని పలికి యత్తలవరి యాతనిఁ గోపించి నిజభృత్యులం బనిచి
పం జని వారలు దేవదాసీమందిరంబున నున్న యవ్విప్రనారా
యణుఁ గనుఁగొని.

క. దండము దండము మీకున్
తొండరడిప్పొడులు గిన్నె [illegible] నాఁడో
రం డిటు వేంచేయుం డిఁక
దండ మిడఁ దప్పినాఁడు తలవరి మీకున్.

—♦ తలవరి విప్రనారాయణుని గిన్నెతో జైల్యాను కప్పగించుట ♦—

క. అని బహువిధముల [illegible]
దసముల నాడుచును దొంగనాసామిని
గొబ్బున వేంచేయుం డనుచును
జని యతనిఁ జైల్యాగారిసమ్ముఖమున కున్.

వ. తోడ్కొనిచని యుత్తలవరి వారల నక్కనకపాత్రంబుతో జైల్యాల
కొప్పించిన సతంతు వేశ్యం గనుంగొని యగ్గిన్నియ మీకు నేక్రియం
జేరె నెఱింగింపు మనిన నవ్విప్రనారాయణుఁ జూపి యది యి
ట్లనియె.

సీ. ఈదాసరయ్య నా నేఁడాదినుండి మా
దేవదేవికి మిండఁడై వసించుఁ
గోటలో భిక్షమెత్తుచుఁ బ్రసాదము నున్న
వాని నింటికిఁ దెచ్చు వలపుచేత
నెగురు పెట్టునుగాని యెఱుఁగ మీతనివంకఁ
బడెడుబియ్యము స్వయంపాకమునకు
నెన్నఁడు విడచైన నియ్య వటంచును
నేనును గోపించి యిల్లు వెడలి

పొమ్మనినఁ బోయి గొబ్బున నిన్ను బన్నుగ నాతఁ
చేత గిన్నియఁ బుత్తెంచ నాతఁ డాని
శిష్యుఁ డనియెఁ బాగాముగ నిమ్మఁ దగునె
విప్రనారాయణుఁడు సభాపతికి నపుడు.

క. నా కెక్కడిశిష్యుఁడు నే
నేకాంగిని లెస్స తెలియుఁ డిది నిజ మనుచున్
శ్రీకాంతునిగిన్నియ నే
నీకాంతకుఁ దెచ్చి యిచ్చు టెట్లు నిజమే.

క. ఈమాటే గుఱిసేయుఁడి
యేమాటలకుం బనేమి యికఁ జూపుడు స
జ్జామాతమాటలకు నే
శ్యామాత సరోషచేతస్కుఁడై యిట్లనియెన్.

గీ. రంగఁ డనుపేరు నైతె మొఱుగఁ జెప్పి
యెవ్వఁడగు శిష్యుఁడవు నేఁటియుంబు వచ్చె
నతనిఁ గడు గట్టిచేసెను ననువుగాంగ
కేది గుఱి కల్లతో నిజ మెట్టుగాఁను.

క. తనవంటిపిల్లసిక యే
తనకుంబలెఁ దూలసిపేళ్లు తనవలెనే నా
దినతిరునామము యూపి
తనివంటి దొంగిత సఖు పతం గరయుంగనే.

చ. వడి నదలించినం బడుచువాఁడు భయాపడి యేడఁ జెప్పెనో
తోడిఁబడ నంచు వాని నిటఁ దోడ్కొని తేరక తాను వచ్చి యీ
గమనరిదొంగ మెయ్యశియఁ గట్టెను శిష్యుఁడు లేఁడటంచు మున్
గుడికడ దృష్టము ల్పలుక కొండొకశోధన దీని తెప్పఁగునే.

చ. సేవలు మే ముఱుంగుదుము చెల్లని వల్లను బో లటంచు ని
ర్భరముగ వేశ్య కాఁడయి యుపాయమునం జెలికానిచే మముం
జెఱిచెను బాఱఁ బెట్టి యిటు చేర్చెను దేవరసొమ్ముఁ దెచ్చి యీ
యఘవనుసాని యింతయురి యొనాసని కానక మోసపోయితిన్.

క. అని యిట్లు దేవదేవిజ
సని వాక్యమ్ములను విప్రనారాయణుఁ డా
డినమాటలు విని విద్వ
జ్జనముల సజ్జయ్యె ధర్మసభఁ గూర్పించెన్.

వ. ఇట్లు గూడిన విద్వత్సభాజనులు కొందఱు విప్రనారాయణుం
గనుంగొని.

చ. వటుఁడఁట యగ్రజన్ముఁడఁట వైష్ణవుఁ డౌనఁట తాను గ్రమ్మఱి
న్వీటుఁడఁట దేవతాధనము వేశ్యకు గ్రుమ్మరి యిచ్చినాఁడఁట
యిటువలె నేను భ్రష్టుఁడు హరీ జగదీశ్వర రంగ రంగ యీ
కుటిలునిచేత వైష్ణవులకుం దలవంపులు చేసె దిక్కులన్.

మ. అభియాతు ల్మద లీమతంబునకు మా యామాను లాత్మీయమ
ర్వ్యభిచారం బది మేరువంత యగు మా యస్మిధ్య లే దంద్రు పి
ల్లభియోగింపుచు గస్యసామ్యతము నోరం బైనఁ గొండాతగాఁ
బ్రభువుల్ హాస్యరసప్రియు ల్మనల పీపా యైన మన్నింతురే.

వ. అని యిట్లు హరిదాసు లయిన శ్రీవైష్ణవజనంబులు మనంబుల
ఘనం బగు ఖేదంబులోఁగను చూడ సన్వ్యాల నితరమతంబులవా రతని
నుద్దేశించి.

ఉ. చోరుఁ డనంగ రా గురులసొమ్ములు గ్రుచ్చిలినా బ్రసన్నునిన్
జారుఁ డనంగ దాను పిలుచం బరకాంతలఁ గూడ నీఁడనా
చారుఁ డనంగఁ గూడ దనిశంబును వేశ్యలతో రమించినన్
జారన మీర లీతనికిఁ బూనుఁడు బ్రహ్మరథంబు వైష్ణవుల్.

వ. అని పోట్లుంగొనము లాడు చుండి రాసమయంబున జియ్యరు సభా
సదుల కిట్లనియె.

గీ. వరుఁగ దేవరసొమ్ము దేవరకుఁ జేర
దొంగ యొకఁడు వోయి నేమి యనుఁగఁ జెల్లు
దరసి శిక్షింప కుండిన నాత్మ పదిల
పడదు గావున బ్రముచ్చు నేర్పేలుపవలయు.

— ♦ సభాసదులు విప్రనారాయణునకు శిక్ష విధించుట ♦ —.

వ. అని మఱియు వేశ్యాంబపలుకులను విప్రనారాయణు వాక్యంబులును సభాంతరంబున సవిస్తరంబుగా వారలెల్లం జూపి ధర్మంబు లెట్లుండు ననిన వారలు దమలోన.

గీ. పెట్ట లే దని తర్కించు మనట్టి విటుని
వేశ్యలూరక పిల్తురే విత్తమిడక
హేమపాత్రికఁ జూచి కాకతని పట్టు
నామములు చూచి పిలిపించి నాఁగ మరల.

క. ఏఁడాదిబట్టి వేడుక
కాఁపై యితఁ డింట నుండెఁ గావున యితఁడే
వాఁడు సెల్లే డని యీపూఁ
బోఁడి యనియె నితఁడు నట్టు పొందఁగఁ జెప్పెన్.

క. ఈయర్థంబున గిన్నియ
నీయన యీవలయుఁ గాని యితరులకు స్పర్శా
రోయిడఁ బనేమి యదవద
సేయక యిది ధర్మ మని వచింపుఁడు పెద్దల్.

గీ. ఎవ్వ రేనియుఁ గొనిపోయి యింక గిన్న
నడచి పోవదు వారింటికడకుఁ దాని
యొరులు గొనిపోయి యొసఁగఁ బ్రయోజనంబు
గలుగ దటుగాన నితఁ డీవలయు దీని.

ఉ. కొంచక రేయునుం బవలు గోవెల కీతఁడు పువ్వుదండ లం
దించు నెపంబునం బరిచరింపుచు నుండిననుండి యెయ్యెడ నే

పంచను గొంచి మూర్ఖులు వస్త్రమ్మాలింగిన సంధు చూచి లం
కించంగ నాఁపు నీవు సిగ్గిలిగిన్నియు సంగోయు మేల దీనికన్.

వ. అని నిశ్చయించి మువ్వురు విప్రనారాయణునకుఁ జోరత్వ మాపాదించి సభాసదులందఱు నగరత్వమును సత్యమగు జయ్యా కోటింగించిన విని మూర్తుండు దీనికిఁ దగుశాస్త్ర మెట్టిదో యని వార లిట్లనిరి.

ఆ. ధనముఁ గొనుట గొంగ దలఁ గోయుటయు గొంగ
నాలుకంబు విడల ననుము గొంగ
గాని చంపఁ దగినకార్యంబుఁ జేసినఁ
జంపఁ దగదు విప్రజాతిఁ బతికి.

క. అని విజ్ఞానేశ్వరునిప
చన మున్నది గాన నట్టిశాస్త్ర మొకటి యా
యన కొనరింపం దగు న
య్యనువునఁ జేయించి పంప నగు నొండెననున్.

ఆ. ధనము నరయు లేను తల నున్న గొరిగించు
కొన్న వాఁడు గాన నున్నతలఁపు
లుడిగి నీవు వెడల నడచుట శాస్త్రోక్త
శిక్ష యితని కట్లు సేయుఁ డనుచు.

శా. ఈమాడ్కి న్నుడివిన్ సమ్యతోడ సభవారికోక్తిగా నాడఁగా
నామాటల్విని దీనవక్త్రవదనుండై విప్రనారాయణుం
డేమీ నేటికి దొంగనై చనిన నన్నవ్వారి కైన మిన్నింతు గే
సేమంబ స్థగము నాగదేహము విసర్జింతు న్నారిప్రీతిగన్.

వ. అని యిట్లు తనుత్యాగంబునకుఁ గృతనిశ్చయుండై.

సీ. అరియు శీతాంశుసోదరుఁడును సఖుఁడును
గాలు నిల్లాలుఁ దొల్బ్బాలు నగుచు
వారుఁడు సహజకులేశ్వరుఁడు సాగరుఁడును
దేహంబు గేహంబు గేహ మగుచు

నరుఁడు కంసతుమానసుఁడును మామఁడును
మిత్రుండు శత్రుండు పుత్రుఁడగుచు
హేమంబు శిఖిపించదామంబు నామంబు
పొంబట్టుఁ దలపట్టు లొట్టు నగుచుఁ
కౌస్తుభమణివరంబు గంగారుహారంబు
కెంపుపతకంబు పాదంబు సొంపు నగుచుఁ
వెలయు నేదేవుఁ డాదేవు నిలిపి వాస్కె
రంగనాథుఁ ద్రిలోకీకాంతరంగనాథు.

వ. ఆసమయంబున.

—♦ శ్రీరంగనాథుఁడు సభకు విచ్చేయుట ♦—

సీ. నికటాంతుశశిభాను లోకట సహస్రసగ
కిరణముల శంఖచక్రములు మెఱయ
శ్రీకాంత వక్షస్స్థలీకౌస్తుభంబున
బంగారుప్రతిమ నాఁ బ్రతిఫలింప
ఛత్రాయమాన శేషఫణామణిప్రభ
దిననాథదీప్తులఁ బోని వెలయుచుండ
వాయుభక్షణమునీశ్వరులు సురలు పుష్ప
సరసిజంబులగుచు శిరసు లొగ్గ
వాసవానలయమదైత్యవరుణవాయు
వైశ్రవణశర్వగీర్వాణవరులు గొలువఁ
గరుణఁ బ్రత్యక్షమయ్యె భక్తప్రజాళి
రంగవాంఛాప్రదాయి శ్రీరంగశాయి.

సీ. రభటిల్లుదివ్యదుందుభినినాదంబులు
గంభీరగానవిజృంభణముగ
నటియించునప్సరఃకుటిలాలకానవ్య
ప్రచురవిన్యస్తలాలనిచయముగను

ప్రసరించు దీవటీవిసరరత్నవిభూష
లఘు గేంద్రదీపావిభ్రమములుగను
వడిఁ రాలుపూఁదేనె నవపుష్పనానాసోనలు
ఘనాఘనాఘధారాంబుపూరముగను
విప్రనారాయణాత్మభూమి సన్మృత్య
వేదనాగ్రీపుష్పసంతోషనాదనముగ
మలఁగుసంబరవను లనుమేఘతతులు
గురిసె నప్పుడు మందారకుసుమవృష్టి.

వ. అంత నవ్విప్రనారాయణుం డాదినారాయణదివ్యమంగళవిగ్రహంబు లోచనానందంబుగా సందర్శించి రోమాంచకంచుకితసర్వాంగుండై సాష్టాంగదండప్రణామంబు లాచరించి కేలుదోయి ఫాలభాగంబునం గీలించి.

సీ. సత్త్రయీశిఖాచరణాయ శరణాయ
పావనాయ సురాధిపావనాయ
హరివశ్వరజనిచరాక్షాయ రాక్షాయ
శంకరాయ నిజాస్త్రశంకరాయ
సనకాదిహృదయరంజనకాయ జనకాయ
నాయకాయ గిరీశనాయకాయ
హింసాశయసుకార్త్రివేశాయ యీశాయ
కారణాయ సదాఘవారణాయ
దేవ రంగేశ తే నమస్తే నమోస్తు
దేవ మాం పాహి పాహి త్వమేవ శరణ
మస్మదైవం వినా త్వామహం న వేద్మి
సర్వసాక్షీభవాన్ సమస్త మపి వేత్సి.

క. కుధరధనుర్గ్రహముఖ్యాపి
బుధరాజస్తుత్య మిమ్ము నొగడ నవిద్యా

త్మధరుండ ననఘ్నుఁడ నే
నధరస్పందన మొనర్ప నఖిలాక్షిళా.

క. నాపయిని దేవతావి
త్తాపహరణనింద ప్రాప్తమైనది దీనిం
బాపి విమలాత్మునిఁ జేయు ద
యాపర లక్ష్మీశ త్రిభువనైకనివేశా.

వ. అనిన నద్దేవుండు కోనేటిపాటు పట్టంబున నధికారియైన యయ్యరున కిట్లనియె.

క. లీలావినోదమునకై
యీలాగున నేను సీరి నిరుపుర రతిరా
జ్యేలిం గూర్చితి మద్వన
మాలిక యితఁ డప్సరఃప్రమద యీసతియున్.

క. కోవెల నుండఁగఁ గైకొని
యీ పెలఁదికి గిన్నె నేన యిచ్చితి నది గై
కో వచ్చునె మరలఁగ నా
యీవికిఁ దిరుగంగఁ గలదె యెప్పటికైనన్.

వ. అని యానతిచ్చి సకలజనులు గనుంగొన సయ్యాదినారాయణుండు విప్రనారాయణు శరీరంబునఁ బ్రవేశించె నందుల కాశ్చర్యయుక్తులై యఖిలజనంబు లతని కత్యంతభక్తివినయసంభ్రమంబులం బునఃపునర భివందనంబు లాచరించి రంత.

గీ. బ్రహ్మసభయెల్ల భక్తి సప్పరమనైన
వోత్తముని బ్రహ్మరథమున నునిచి పట్ట
ణమున కేగించి రధికసంభ్రమము మీఱ
జియ్య ముందటికొమ్మనఁ జేరి మోవ.

గీ. ఇవ్విధంబునఁ బట్టణా బేఁగి రంగ
ధాముసన్నిధి కరిగి యతండు దండ

సత్ప్రణామంబు లిడి తిరువాయిమొళిప్ర
బంధసూక్తుల వినుతు లర్పణ మొనర్చి.

శా. ఆమ్నాయాంత్యవచోమరందభరితను శృంగారకమాల్ లీల స్వే
చ్ఛానీత స్ఫురదు న్ననోపసృతనయూహాహారంబు గొంటి నీ
సౌగంధ్యంబున కేది మేర యని వక్కాణింతు రంగేశ రో
శ్రీరంగేశ్వర శాశ్వతశ్రుతిశిరస్సింహాసనాధీశ్వరా.

శా. శ్రీరంగత్కుచకుంభపాళి శిఖరోదిగ్మండలిస్ సుగ్ధసా
స్తోరాశిక్ మాలసీవసంబునఁ ద్రిపాద్భూతిన్ బలెన్ మన్మనో
గారాప్తి న్వసియించి సంస్మరణసౌఖ్యంబు న్నివారింపు మో
శ్రీరంగేశ్వర శాశ్వతశ్రుతిశిరస్సింహాసనాధీశ్వరా.

వ. అనుచు సన్నుతించినఁ బ్రసన్నుండై యతండు కోరినయట్ల
యొసంగి యద్దేవదేవుం డిట్లనియె.

క. వనజభవవంశవర్ధన
ఘన మగుసీపుష్పమాలికాకైంకర్యం
బున నీకుఁ గల్గు సంతతి
మును మత్సామీప్యపదవి ముల్లోకములన్.

మ. వసుధ న్మామకగోపికాజనరతివ్యాపార మేలీల వే
దశమంబై వెలసెం దదీయసరణిం ద్వత్పుణ్యచారిత్రముల్
దెసలం బ్రస్తుతి కెక్కు దీని వినినన్ విన్పించిన న్వ్రాసినన్
రసనం బేర్కొనఁ గన్నవారలకు మద్రాజ్యంబు నేనిచ్చెదన్.

—♦శ్రీరంగనాథుండు విప్రనారాయణున కాళ్వారునామ మిచ్చుట♦—

గీ. అనఘ తొండరడిప్పొడియనఁగ బరఁగు
నీకు నాళ్వారిపేరు నేఁ గాక యనియె
నతఁడు తొండరడిప్పొడియాళువార
లనఁగఁ బ్రఖ్యాతిఁ గెలువొందె నవనియందు.

గీ. జియ్యరును దేవదేవికి నెయ్య మెసఁగ
విహితవస్త్రాభరణసమన్వితముగాఁగ

గనకపాత్ర సమర్పించి యనుపుటయును
నత్తలిరుఁబోఁడియు విరక్తచిత్తయగుచు.

క. పెరుమాళ్ళకు నాగిన్నియ
యిరుమడుగులపసిఁడి గాన్క యిడి తన గడిఁయే
తిరువారాధనగాఁ గొని
సిరివరు రంగేశ్వరుని భజింపుచు నుండెన్.

ఉ. న్యాయగుణప్రదీపన వనచ్ఛవిలజ్జిత భోగిభూషణా
వ్యాయతనవ్యదేహ చరణాబ్జకృతారిత తద్విదేహజా
త్యాయతబాహుదండ విహితాహవచండ సుబాహుదండ గా
ధేయమఖాధ్వరక్షణ సుధీజనబోధన యాధ్వరక్షణా.

క. దశరథరాజపురాజ
న్మశతకృతాగణ్య పుణ్యమందార ఫలా
స్వశరీర చాపటంకా
రశరద్గజ రాజితేంద్ర రాజమృగేంద్రా.

సుగంధివృత్తము. పాదపాసుపాళితాప్త పాదదారవేదనా
వేదనాతదీయతాభి వేద్యభవ్యసనాతనా
నాదితాంగజారిచాప నాధవేదికాలకా
వేదిబాలకాంక్షితాభి విద్ధకల్పపాదపా.

గద్య. ఇది శ్రీమదాపస్తంబసూత్ర భారద్వాజగోత్ర పవిత్ర శ్రీరామచంద్ర
కరుణాతరంగితవైభవ సారంగు నృసింహామంత్రిపుంగవ
తనూభవ పరిచిత భగద్భాగవతకైంకర్యవిధాన
తమ్మయాభిధాన ప్రణీతంబైన వైజయంతీ
విలాసం బను మహాప్రబంధంబునందుఁ
సర్వంబును జతుర్థాశ్వాసము
సంపూర్ణము.

విజయవిలాసము.

గ్రంథకర్త:—చామకూర వెంకటకవి.

విజయవిలాసము విజయుని విలాసమే. యువతీయువకుల కుల్లాసము గలిగించి చిగురువిల్కాని తూపులకు పాలుచేయునది. విజయుడు తీర్థయాత్రల సెప్పున యోగివేషమున ద్వారకకు వచ్చుట. యాదవు లాతనిని భజించి సుభద్ర నుపచారములు సేయుటకు నియమించుట. సుభద్రార్జును లొండొరులు తెలిసికొని లజ్జితులగుట. క్రమముగా సుభద్ర కతనియం దనుమానము తగులుట. అర్జునుడు తన్ను దెలుపుకొని యామెను చేయిపట్టి లాగుట. కృష్ణుడు వేరొక యుత్సవ నెపంబున సుభద్రార్జునులను బెండ్లిసేయుట మొదలగు పట్టులం జదువుచున్నప్పుడు చామకూరను గలలోగూడ నసహ్యించుకొను నీవు 'చామకూర పాకమున పడినది' అందువు. పద్యంబులన్నియు శృంగారరసగుళికలు [illegible].

[illegible] సకల భాగ్యంబులున్న
మగనిమీదను తనకెంత మక్కువున్న
ఆసపుట్టిన పుట్టించి నాసపడును
[illegible] సుభద్రయొక తీరుగాకనుండె.

వెల రూ. 1—0—0.

వలయువారు:—

వలవల సత్యాము,
బుక్సెల్లర్సు,
రాజమండ్రి.

భగవద్గీత

వ్యాఖ్యాత:—బ్రహ్మ॥ దశిరామశాస్త్రిగారు.

ఈగీతను కురుక్షేత్రమందు యుద్ధమునకు మనసు గాండీవమును క్రిందవిడచిన యర్జునునకు శ్రీకృష్ణు డుపదేశించినాడు. ఇది 18 అధ్యాయములు గలది. వీనిని యోగములందురు, భక్తి వైరాగ్యములు మోక్షమందు తరించి స్వర్గధామమును జేరుటకు సాధనములు. పంచేంద్రియములను పంచలజేర్చి అరిషడ్వర్గంబుల నణచి, ఈభగవద్గీతనుండి మనసు పదిలపరచి నారాయణునిచే భారతయుద్ధకాలమున ప్రదర్శింపబడిన విశ్వరూపాది సందర్భములతో నిండిన యీగీతను పఠించిన అష్టాక్షరీ మంత్రమునుమించి, ద్వాదశాక్షరిని గ్రోలి, మోక్షధామము చేరువుననే యున్నదని చాటగలము. దేనిచే మనుజుడు మోక్షసామ్రాజ్యమును జూరగొనెనో, దేనిచే సర్వజనులును ఐహికాముష్మికములు కరతలామలకంబుగ జేయబడునో యట్టిగీతను పఠించి తమమనంబులందుగల మాలిన్యమును గడగివేసికొనుడు. పండితపామరులకు తెలియునటుల తాత్పర్యముతో కూర్చబడినది.

వెల రూ. 1-0-0.

వలయువారు:—

వలవల సత్యము,

బుక్సెల్లరు,

రాజమండ్రి.